

WYBORY SAMORZĄDOWE

7 kwietnia 2024 r.

Szkolenie członków obwodowych komisji wyborczych

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

PROGRAM SZKOLENIA

2

- Członkowie komisji
- Uprawnienia mężów zaufania
- Obserwatorzy społeczni
- Obserwatorzy międzynarodowi
- Dziennikarze
- Lokal wyborczy
- Zadania komisji przed dniem wyborów
- Zadania komisji w dniu wyborów przed otwarciem lokalu wyborczego
- Zadania komisji w trakcie głosowania
- Głosowanie przez pełnomocnika – szczególne zadania komisji
- Głosowanie korespondencyjne – szczególne zadania komisji
- Przebieg głosowania
- Zakończenie głosowania
- Ponowne głosowanie w wyborach wójta
- Szczególne zadania komisji w obwodach utworzonych w ZL i DPS

Krajowe Biuro Wyborcze Delegatura w Warszawie

3

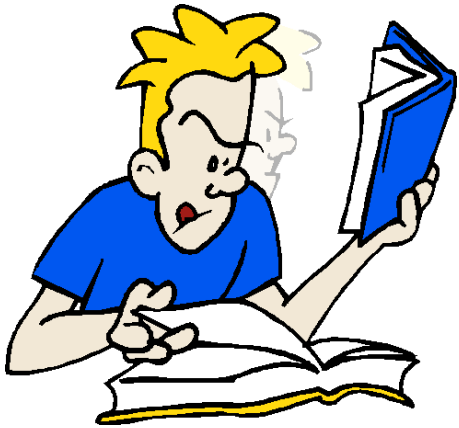
Pl. Bankowy 3/5, 00 – 950 WARSZAWA
(gmach Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie)
wejście B, parter, pokój 42
Tel.: 22 243 08 00
Fax.: 22 695 61 36
Adres e-mail: warszawa@kbw.gov.pl

Komisarz Wyborczy w Warszawie I – **Łukasz Kluska**
Komisarz Wyborczy w Warszawie II – **Izabela Szumniak**
Komisarz Wyborczy w Warszawie III – **Joanna Oliwa**

Strony internetowe: www.pkw.gov.pl; <https://warszawa.pkw.gov.pl>

PRAWA I OBOWIĄZKI CZŁONKÓW KOMISJI

4

Członkowie Obwodowych Komisji Wyborczych zobowiązani są do zapoznania się z całością wytycznych - uchwała PKW z dnia 4 marca 2024 r. w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w wyborach do rad gmin, rad powiatów, sejmików województw i rad dzielnic m.st. Warszawy oraz wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast zarządzonych na dzień 7 kwietnia 2024 r.

Zgodnie z art. 161 § 1 Kodeksu wyborczego wytyczne Państwowej Komisji Wyborczej są wiążące dla komisji niższego stopnia. **Dlatego też członkowie komisji zobowiązani są zapoznać się z całością wytycznych i bezwzględnie je stosować.**

Obsługę i techniczno-materialne warunki pracy OKW, w tym możliwość wykorzystania techniki elektronicznej oraz wykonanie zadań związanych z organizacją i przeprowadzeniem wyborów na obszarze gminy zapewnia wójt (burmistrz, prezydent miasta) zwany dalej „wójtem” (art. 156 § 1 Kodeksu wyborczego).

CZŁONKOWIE KOMISJI

5

- są obowiązani nosić w widoczny sposób **identyfikatory** – w dniu głosowania;
- nie mogą udzielać **wyborcom pomocy w głosowaniu** z wyjątkiem pomocy polegającej na udzielaniu głosującemu stosownych informacji;
- na wniosek wyborcy komisja jest obowiązana **wyjaśnić jej sposób głosowania** oraz warunki ważności głosu, zgodnie z informacją umieszczoną na karcie do głosowania;
- **przewodniczący komisji odpowiada za utrzymanie porządku i spokoju, czuwa nad przestrzeganiem tajności głosowania,**
- **przewodniczący kieruje pracami komisji,** ma prawo żądać opuszczenia lokalu przez osoby **naruszające** porządek i **zakłócające** spokój oraz prowadzące agitację wyborczą (art. 107 § 2 Kodeksu wyborczego), a w razie potrzeby zwrócić się do Policji o pomoc (art. 49 § 3 Kodeksu wyborczego).

Przypadki zakłócenia głosowania odnotowuje się w punkcie 23 protokołów głosowania.

MĘŻOWIE ZAUFANIA

6

- **1 komitet wyborczy - 1 mąż zaufania** (wyłącznie osoba pełnoletnia);
- **wyznaczony przez pełnomocnika wyborczego** komitetu wyborczego, który zarejestrował listę kandydatów w danym okręgu lub zarejestrował kandydata na wójta w danej gminie. **Mężowie zaufania danego komitetu mogą zmieniać się w ciągu pracy komisji;**
- **zaświadczenie** (wg wzoru ustalonego przez PKW) lub jego kopia – podpisane przez właściwy organ podmiotu uprawnionego lub upoważnioną przez ten organ osobę + okazanie komisji kserokopii upoważnienia. Komisja sprawdza zaświadczenie ze wzorem oraz tożsamość tej osoby;
- **powinien posiadać identyfikator.**

Identyfikatory nie mogą zawierać elementów kampanii wyborczej.

Komisja wywiesza informację (w lokalu wyborczym w miejscu widocznym z zewnątrz oraz w urzędzie gminy) **o godzinie rozpoczęcia swojej pracy w dniu głosowania** (a nie o godzinie rozpoczęcia głosowania!)

Wzór zaświadczenia dla męża zaufania

7

ZAŚWIADCZENIE DLA MĘŻA ZAUFANIA

Ja .....,
(imię - imiona i nazwisko)

jako pełnomocnik wyborczy – osoba upoważniona przez pełnomocnika wyborczego*, działając w imieniu:

Nazwa komitetu

zaświadczam, że Pan / Pani:

Imię		Drugie imię		Nazwisko	
Numer ewidencyjny PESEL					

został(-a) wyznaczony(-a) na męża zaufania do:

..... W .....,**
(nazwa komisji wyborczej i, w przypadku obwodowej komisji wyborczej, jej numer) (miejscowość)

w wyborach .....,
(nazwa wyborów)

zarządzonych na dzień .....,
(data wyborów)

.....
(podpis pełnomocnika lub osoby upoważnionej)

* Jeżeli zaświadczenie wystawiła osoba upoważniona przez pełnomocnika, zaświadczenie należy okazać właściwej komisji wyborczej łącznie z kopią udzielonego upoważnienia.

MĘŻOWIE ZAUFANIA

Mężem zaufania nie może być:

- kandydat w wyborach;
- komisarz wyborczy;
- pełnomocnik wyborczy;
- pełnomocnik finansowy;
- urzędnik wyborczy;
- członek komisji wyborczej.

Mężowie zaufania nie mogą

- 1) wykonywać żadnych czynności członka komisji;
- 2) pomagać wyborcom w głosowaniu ani udzielać im wyjaśnień;
- 3) liczyć, ani przeglądać kart do głosowania przed rozpoczęciem głosowania, w trakcie głosowania i po jego zakończeniu, tj. nie mogą mieć żadnego kontaktu fizycznego z kartami do głosowania – nie mogą dotykać kart – w żadnym momencie;

Niedopuszczalne jest utrudnianie przez członków komisji obwodowej obserwacji mężom zaufania wszystkich wykonywanych czynności.

MĘŻOWIE ZAUFANIA - UPRAWNIENIA

9

Mężowie zaufania mają prawo w szczególności:

- 1) być obecni podczas wszystkich czynności komisji wyborczej, do której zostali wyznaczeni;
- 2) być obecni w lokalu wyborczym w czasie przygotowania do głosowania, w trakcie głosowania i podczas ustalania wyników głosowania i sporządzania protokołu;
- 3) obserwować liczenie głosów przez obwodową komisję wyborczą i ustalanie przez nią wyników głosowania;
- 4) zgłaszać przewodniczącym komisji na bieżąco uwagi i zastrzeżenia;
- 5) wnosić uwagi do protokołu głosowania, z wymienieniem konkretnych zarzutów;
- 6) być obecni przy przewożeniu i przekazywaniu protokołów do właściwej komisji wyborczej wyższego stopnia;
- 7) być obecni przy sprawdzaniu prawidłowości ustalenia wyników głosowania;
- 8) być obecni przy wprowadzaniu danych do sieci elektronicznego przesyłania danych.

Wykonywanie uprawnień mężów zaufania nie może utrudniać pracy komisji, zakłócać powagi głosowania ani naruszać jego tajności.

MĘŻOWIE ZAUFANIA - UPRAWNIENIA

10

W dniu głosowania –

- od momentu rozpoczęcia pracy przez komisję - do czasu podpisania protokołów głosowania,

czynności komisji mogą być rejestrowane przez mężów zaufania z wykorzystaniem własnych urządzeń rejestrujących (bez transmisji !!!). Dozwolone jest rejestrowanie wyłącznie czynności komisji. Niedopuszczalne jest nagrywanie np. spisu wyborców.

Materiały zawierające zarejestrowany przebieg czynności na wniosek męża zaufania, rejestrującego te czynności, mogą zostać zakwalifikowane jako dokumenty z wyborów. W przypadku, **gdy mąż zaufania złoży wniosek o dołączenie zarejestrowanego przez niego materiału jako dokument z wyborów**, komisja pakuje go, opieczętowuje oraz przekazuje z innymi dokumentami z wyborów.

Przewodniczący komisji może wydawać polecenia o charakterze porządkowym, w przypadku gdy działania mężów zaufania wykraczają poza ich uprawnienia, utrudniają pracę komisji, zakłócają powagę głosowania lub naruszają jego tajność. Fakt ten należy odnotować w punkcie 23 protokołów.

Kwestie organizacyjne związane z wykonywaniem funkcji męża zaufania należą do kompetencji przewodniczącego danej komisji, który winien ustalić je i przekazać przybyłym mężom zaufania.

OBSERWATORZY SPOŁECZNI

11

Zarejestrowane w Rzeczypospolitej Polskiej, tj. **wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego**, stowarzyszenia i fundacje, do których celów statutowych należy troska o demokrację, prawa obywatelskie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego, mają prawo wyznaczyć po jednym obserwatorze społecznym do każdej obwodowej komisji wyborczej. Prawo wyznaczenia po jednym obserwatorze społecznym do komisji wyborczych mają stowarzyszenia i fundacje, które w swoim statucie mają zapisaną realizację co najmniej jednego z wymienionego wyżej celu, tj. troskę o demokrację lub prawa obywatelskie albo rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Nie ma przy tym znaczenia, w jaki sposób zostaną one zapisane (jakie sformułowania zostaną użyte) w statucie.

Obserwatorem społecznym nie może być:

- 1) kandydat w wyborach;**
- 2) komisarz wyborczy;**
- 3) pełnomocnik wyborczy;**
- 4) pełnomocnik finansowy;**
- 5) urzędnik wyborczy;**
- 6) członek komisji wyborczej.**

Obserwatorzy społeczni mają takie same uprawnienia jakie przysługują mężom zaufania za wyjątkiem:

- 1) wnoszenia uwag do protokołu głosowania;**
- 2) obecności przy przewożeniu i przekazywaniu protokołu do właściwej komisji wyborczej wyższego stopnia.**

Wzór zaświadczenia dla obserwatora społecznego
ZAŚWIADCZENIE DLA OBSERWATORA SPOŁECZNEGO

Ja .....
(imię - imiona i nazwisko)
 działając w imieniu organu uprawnionego do reprezentowania na zewnątrz stowarzyszenia/fundacji,¹⁾
 do którego(-ej) celów statutowych należy troska o demokrację, prawa obywatelskie i rozwój społeczeństwa
 obywatelskiego:

Nazwa stowarzyszenia lub fundacji	
Numer KRS	

zaświadczam, że Pan / Pani:

Imię		Drugie imię		Nazwisko	
Numer ewidencyjny PESEL					

został(-a) wyznaczony(-a) na obserwatora społecznego do:

..... W .....¹⁾
(nazwa komisji wyborczej i w przypadku obwodowej komisji wyborczej, jej numer) (miejsce)

w wyborach .....
(nazwa wyborów)

zarządzonych na dzień .....
(data wyborów)

(podpis osoby uprawnionej)

zaświadczenie podpisane przez osobę działającą w imieniu organu uprawnionego do reprezentowania na zewnątrz stowarzyszenia/fundacji,

*) niepotrzebne skreślić lub pominąć

OBSERWATORZY MIĘDZYNARODOWI

14

Przy wszystkich czynnościach komisji mogą być również obecni **obserwatorzy międzynarodowi** zaproszeni przez PKW.

Obserwatorzy międzynarodowi przedstawiają komisji **zaświadczenie** wydane przez PKW. Obserwatorzy posiadają **uprawnienia mężów zaufania**, z wyjątkiem prawa do wnoszenia uwag do protokołu (art. 50 § 2 Kodeksu wyborczego).

Nie mogą oni wykonywać żadnych czynności członka komisji, pomagać głosującym w głosowaniu ani udzielać im wyjaśnień.

PRAWA DZIENNIKARZY

15

- ważna legitymacja dziennikarska lub inny dokument potwierdzający reprezentowanie redakcji;
- obowiązek zgłoszenia przewodniczącemu komisji oraz stosowanie się do zarządzeń mających na celu zapewnienie powagi i tajności głosowania;
- Zakaz przeprowadzania wywiadów w lokalu w którym odbywa się głosowanie;
- Zakaz przebywania w lokalu przed rozpoczęciem głosowania oraz po jego zakończeniu.

Dopuszczalne jest, po uzyskaniu zgody przewodniczącego komisji oraz osób, których wizerunek jest utrwalany, **filmowanie i fotografowanie przebiegu głosowania.**

Nie jest potrzebna zgoda komisarza.

Za zgodą właściwej gminnej komisji wyborczej dopuszczalne jest sfilmowanie i sfotografowanie przez przedstawicieli prasy momentu otwierania przez obwodową komisję wyborczą urny wyborczej i wyjmowania z niej kart do głosowania. Po wykonaniu tej czynności przedstawiciele prasy obowiązani są niezwłocznie opuścić lokal komisji.

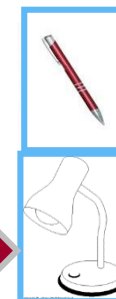
LOKAL WYBORCZY

Lokal komisji powinien być – w miarę możliwości – tak urządzony, aby osoba uprawniona, po otrzymaniu karty do głosowania kierowała się bezpośrednio do miejsca za osłoną, a następnie w stronę urny.

Komisja sprawdza wielkość i zabezpieczenie urny przed otwarciem.

Informacja PKW o sposobie głosowania

17

Kontrola stanu wyposażenia lokalu oraz oznakowania budynku. Termin -uzgodnić z wójtem, nie później niż w przeddzień głosowania skontrolować stan wyposażenia lokalu oraz oznakowania budynku. O brakach zawiadomić wójta, sprawdzić czy usunięte.

W LOKALU POWINNY BYĆ UMIESZCZONE URZĘDOWE OBWIESZCZENIA I INFORMACJE O:

18

- numerach i granicach okręgów wyborczych w wyborach do rady gminy, rady powiatu i sejmiku województwa oraz o liczbie radnych wybieranych w tych okręgach; ewentualnie wyciągi z obwieszczeń;
- numerach i granicach obwodów głos. oraz siedzibach OKW;
- zarejestrowanych listach kandydatów na radnych, numerach tych list i skrótach nazw komitetów, wraz z danymi o kandydatach do poszczególnych rad;
- *skreśleniu z listy kandydatów na radnych nazwiska kandydata, które pozostało na karcie ;*
- *unieważnieniu rejestracji listy kandydatów na radnych, która pozostała na karcie;*
- zarejestrowanych kandydatach na wójta, wraz z danymi o kandydatach;
- *skreśleniu z listy kandydatów na wójta nazwiska kandydata, które pozostało na karcie;*
- przeprowadzaniu głosowania tylko na jednego kandydata na wójta;
- *nieprzeprowadzaniu głosowania w wyborach wójta z powodu braku kandydatów;*
- sposobie głosowania i warunkach ważności głosu;
- składzie komisji.

INFORMACJE O SPOSOBIE GŁOSOWANIA

19

gmina powyżej 20 tys. mieszkańców

4 rodzaje wyborów - 4 informacje - wywiesić w lokalu wyborczym + wewnątrz kabin zapewniających tajność głosowania

Zobczak nr 2

INFORMACJA O SPOSOBIE GŁOSOWANIA ORAZ WARUNKACH WAŻNOŚCI GŁOSU W WYBORACH DO RAD GMIN LICZĄCYCH POWYŻEJ 20 000 MIESZKAŃCÓW

- głosować można tylko na jedną listę kandydatów, stawiając znak „X” (co najmniej dwie linie przecinające się w obrębie kratki) w kratce z lewej strony obok nazwiska jednego kandydata z tej listy, przez co wskazuje się jego pierwszeństwo do uzyskania mandatu

Przyczyną nieważności głosu jest:

- postawienie znaku „X” w kratkach obok nazwisk kandydatów umieszczonych na więcej niż jednej liście
- nierozstawienie znaku „X” w żadnej kratce
- postawienie znaku „X” w kratce wyłącznie przy nazwisku kandydata z listy utworzonej przez gminną komisję wyborczą

NIEWAŻNE SĄ KARTY DO GŁOSOWANIA INNE NIŻ URZĘDOWO USTALONE LUB NIEOPATRZONE PIECZĘCIĄ OBWODOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ DS. PRZEPROWADZENIA GŁOSOWANIA W OBWODZIE

Zobczak nr 6

INFORMACJA O SPOSOBIE GŁOSOWANIA ORAZ WARUNKACH WAŻNOŚCI GŁOSU W WYBORACH WÓJTÓW, BURMISTRZÓW I PREZYDENTÓW MIAST

- głosować można tylko na jednego kandydata, stawiając znak „X” (co najmniej dwie linie przecinające się w obrębie kratki) na karcie do głosowania w kratce z lewej strony obok nazwiska kandydata

Przyczyną nieważności głosu jest:

- postawienie znaku „X” w kratce przy nazwisku więcej niż jednego kandydata
- nierozstawienie znaku „X” w żadnej kratce
- postawienie znaku „X” w kratce wyłącznie przy nazwisku kandydata skierowanego przez gminną komisję wyborczą

NIEWAŻNE SĄ KARTY DO GŁOSOWANIA INNE NIŻ URZĘDOWO USTALONE LUB NIEOPATRZONE PIECZĘCIĄ OBWODOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ DS. PRZEPROWADZENIA GŁOSOWANIA W OBWODZIE

Zobczak nr 4

INFORMACJA O SPOSOBIE GŁOSOWANIA ORAZ WARUNKACH WAŻNOŚCI GŁOSU W WYBORACH DO RAD POWIATÓW

- głosować można tylko na jedną listę kandydatów, stawiając znak „X” (co najmniej dwie linie przecinające się w obrębie kratki) w kratce z lewej strony obok nazwiska jednego kandydata z tej listy, przez co wskazuje się jego pierwszeństwo do uzyskania mandatu

Przyczyną nieważności głosu jest:

- postawienie znaku „X” w kratkach obok nazwisk kandydatów umieszczonych na więcej niż jednej liście
- nierozstawienie znaku „X” w żadnej kratce
- postawienie znaku „X” w kratce wyłącznie przy nazwisku kandydata z listy utworzonej przez gminną komisję wyborczą

NIEWAŻNE SĄ KARTY DO GŁOSOWANIA INNE NIŻ URZĘDOWO USTALONE LUB NIEOPATRZONE PIECZĘCIĄ OBWODOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ DS. PRZEPROWADZENIA GŁOSOWANIA W OBWODZIE

Zobczak nr 5

INFORMACJA O SPOSOBIE GŁOSOWANIA ORAZ WARUNKACH WAŻNOŚCI GŁOSU W WYBORACH DO SEJMIKÓW WOJEWÓDZTWA

- głosować można tylko na jedną listę kandydatów, stawiając znak „X” (co najmniej dwie linie przecinające się w obrębie kratki) w kratce z lewej strony obok nazwiska jednego kandydata z tej listy, przez co wskazuje się jego pierwszeństwo do uzyskania mandatu

Przyczyną nieważności głosu jest:

- postawienie znaku „X” w kratkach obok nazwisk kandydatów umieszczonych na więcej niż jednej liście
- nierozstawienie znaku „X” w żadnej kratce
- postawienie znaku „X” w kratce wyłącznie przy nazwisku kandydata z listy utworzonej przez gminną komisję wyborczą

NIEWAŻNE SĄ KARTY DO GŁOSOWANIA INNE NIŻ URZĘDOWO USTALONE LUB NIEOPATRZONE PIECZĘCIĄ OBWODOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ DS. PRZEPROWADZENIA GŁOSOWANIA W OBWODZIE

INFORMACJE O SPOSOBIE GŁOSOWANIA

20

WBP – Głosowanie na 1 kandydata + II TURA

wywiesić w lokalu wyborczym + wewnątrz kabin zapewniających tajność głosowania

INFORMACJA O SPOSOBIE GŁOSOWANIA ORAZ WARUNKACH WAŻNOŚCI GŁOSU W WYBORACH WÓJTÓW, BURMISTRZÓW I PREZYDENTÓW MIAST (1 KANDYDAT)

Załącznik nr 7

Głosy ważne

- wyborca głosuje za wyborem kandydata, stawiając znak „X” (co najmniej dwie linie przecinające się w obrębie kratki) na karcie do głosowania w kratce oznaczonej słowem „TAK” z lewej strony obok nazwiska kandydata
- wyborca głosuje przeciwko wyborowi kandydata, stawiając znak „X” (co najmniej dwie linie przecinające się w obrębie kratki) na karcie do głosowania w kratce oznaczonej słowem „NIE” z lewej strony obok nazwiska kandydata

Głosy nieważne

Przyczyną nieważności głosu jest:

- postawienie znaku „X” w obu kratkach
- niepostawienie znaku „X” w żadnej kratce

NIEWAŻNE SĄ KARTY DO GŁOSOWANIA INNE NIŻ URZĘDOWO USTALONE LUB NIEOPATRZONE PIECZĘCIĄ OBWODOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ DS. PRZEPROWADZENIA GŁOSOWANIA W OBWODZIE

INFORMACJA O SPOSOBIE GŁOSOWANIA ORAZ WARUNKACH WAŻNOŚCI GŁOSU W PONOWNYM GŁOSOWANIU W WYBORACH WÓJTA, BURMISTRZA, PREZYDENTA MIASTA

Załącznik nr 8

Głosy ważne

- **głosować można tylko na jednego kandydata**, stawiając znak „X” (co najmniej dwie linie przecinające się w obrębie kratki) na karcie do głosowania w kratce z lewej strony obok nazwiska kandydata

Głosy nieważne

Przyczyną nieważności głosu jest:

- postawienie znaku „X” w kratce przy nazwisku więcej niż jednego kandydata
- niepostawienie znaku „X” w żadnej kratce

NIEWAŻNE SĄ KARTY DO GŁOSOWANIA INNE NIŻ URZĘDOWO USTALONE LUB NIEOPATRZONE PIECZĘCIĄ OBWODOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ DS. PRZEPROWADZENIA GŁOSOWANIA W OBWODZIE

INFORMACJA O SPOSOBIE GŁOSOWANIA ORAZ WARUNKACH WAŻNOŚCI GŁOSU W PONOWNYM GŁOSOWANIU W WYBORACH WÓJTA, BURMISTRZA, PREZYDENTA MIASTA (1 KANDYDAT)

Załącznik nr 9

Głosy ważne

- wyborca głosuje za wyborem kandydata, stawiając znak „X” (co najmniej dwie linie przecinające się w obrębie kratki) na karcie do głosowania w kratce oznaczonej słowem „TAK” z lewej strony obok nazwiska kandydata
- wyborca głosuje przeciwko wyborowi kandydata, stawiając znak „X” (co najmniej dwie linie przecinające się w obrębie kratki) na karcie do głosowania w kratce oznaczonej słowem „NIE” z lewej strony obok nazwiska kandydata

Głosy nieważne

Przyczyną nieważności głosu jest:

- postawienie znaku „X” w obu kratkach
- niepostawienie znaku „X” w żadnej kratce

NIEWAŻNE SĄ KARTY DO GŁOSOWANIA INNE NIŻ URZĘDOWO USTALONE LUB NIEOPATRZONE PIECZĘCIĄ OBWODOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ DS. PRZEPROWADZENIA GŁOSOWANIA W OBWODZIE

I posiedzenie

- Niezwłocznie po powołaniu;
- Zapoznanie się z wytycznymi PKW;
- Ustalenie sposobu wykonania zadań;
- Informację o swoim składzie komisja podaje do wiad. publicznej + w lokalu wyborczym

II posiedzenie

- Najpóźniej w 2 dniu przed dniem wyborów;
- Omówienie organizacji pracy przed i w dniu wyborów;
- Ustalenie godziny rozpoczęcia pracy w dniu głosowania i podanie jej do publ. wiad. - w budynku lokalu+urząd gminy;

Komisja współdziała w tym zakresie z wójtem i urzędnikiem wyborczym

Jeżeli komisja nie omówiła na pierwszym posiedzeniu organizacji pracy przed i w dniu oraz nie ustaliła godziny rozpoczęcia pracy w dniu głosowania, wówczas czynności te dokonuje na posiedzeniu najpóźniej w przeddzień wyborów. **Ustalone godziny rozpoczęcia pracy w dniu głosowania podaje się do publicznej wiadomości w budynku lokalu wyborczego i w urzędzie gminy**

Posiedzenie komisji - GŁOSOWANIE KORESPONDENCYJNE

- Termin uzgodniony z Urzędnikiem Wyborczym co najmniej w połowie składu;
- **ostemplowanie kart do głosowania w głos. korespondencyjnym oraz przygotowania pakietów wyborczych;**
- miejsce wskazuje urząd obsługujący urządnicę wyborczego + właściwa pieczęć okw nr);
- protokół **w 2 egz.** (Urzędnik wyborczy i komisja)

Przed rozpoczęciem stemplowania kart komisja upewnia się, czy wydano jej właściwą pieczęć (numer komisji i nazwa miejscowości).

GŁOSOWANIE KORESPONDENCYJNE

(Skład pakietu wyborczego zgodnie z wymogami ustawowymi)

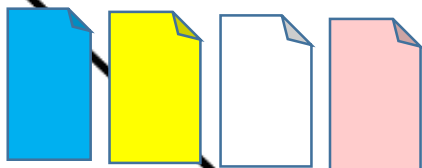
23

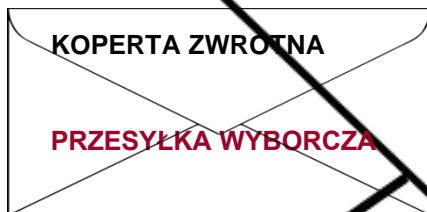
PRZESYŁKA WYBORCZA

Karty do głosowania

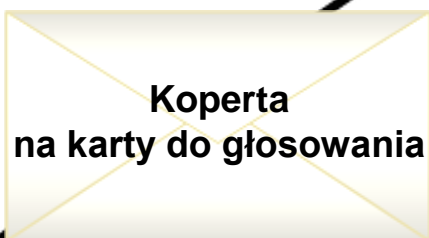
1

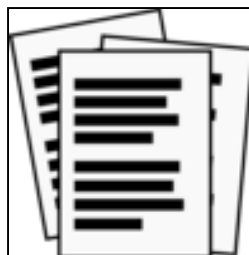
2

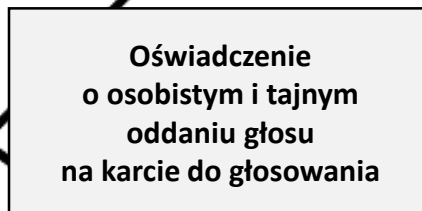
3

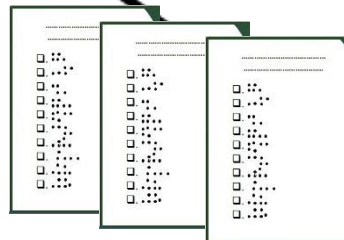
4

5

6

1

Karty do głosowania

2

Koperta zwrotna

3

Koperta na karty do głosowania

4

Instrukcja głosowania korespondencyjnego

5

Oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu

6

Nakładki na karty do głosowania (ewentualnie, tylko na żądanie wyborcy)

GŁOSOWANIE KORESPONDENCYJNE

(Przygotowanie pakietu wyborczego)

24

Obwodowa komisja wyborcza **opieczętowanie** karty do głosowania **swoją pieczęcią.**

Na formularzu **oświadczenia** umieszcza się **imię (imiona), nazwisko oraz PESEL** wyborcy, nazwę przeprowadzanych wyborów i ich datę.

Na kopercie na pakiet wyborczy oraz na kopercie zwrotnej umieszcza się oznaczenie „**przesyłka wyborcza**”.

Na kopercie zwrotnej umieszcza się **adres właściwej komisji wyborczej.**

Na kopercie na kartę do głosowania umieszcza się oznaczenie „**koperta na kartę do głosowania**”.

GŁOSOWANIE KORESPONDENCYJNE

25

Przygotowanie pakietu wyborczego cd...

Na kopercie zwrotnej i kopercie na kartę do głosowania **nie można umieszczać żadnych innych oznaczeń poza wymienionymi.**

Czynności dotyczące przygotowania pakietu wyborczego, wykonuje obwodowa komisja wyborcza w obecności urzędnika wyborczego.

Urzędnik wyborczy niezwłocznie informuje wójta o wysłanych pakietach wyborczych.

ZADANIA KOMISJI PRZED DNIEM GŁOSOWANIA (najpóźniej w przeddzień – odbiór materiałów)

co najmniej 1/2 składu komisji, w tym przewodniczący lub zastępca

- karty do głosowania – 4 rodzaje :
  - przeliczyć, sprawdzić czy są prawidłowo wydrukowane (błędy, usterki drukarskie), czy zawierają wszystkie listy kandydatów i kandydatów zarejestrowanych w danym okręgu oraz wszystkich kandydatów w wyborach WBP;
  - sprawdzenia kompletności kart komisja dokonuje na podstawie obwieszczeń właściwych TKW o zarejestrowanych listach kandydatów oraz o zarejestrowanych kandydatach na WBP;
  - jeśli obwód głosowania obejmuje więcej niż jeden okręg wyborczy do rady gminy, wówczas dla każdego okręgu są odrębne karty do głosowania.
- nakładki na karty do głosowania
- formularze protokołów głosowania na radnych i WBP – po 5 egz.;
- formularze zaświadczeń: dla wyborców o udziale w głosowaniu, dla członków komisji, mężów zaufania;
- formularz ewidencji czasu przebywania w lokalu, mężów zaufania;
- pieczęć okrągła Komisji – **WŁAŚCIWA !**
- spis wyborców;
- lista wyborców, którzy udzielili pełnomocnictwa do głosowania;
- osłony na spis wyborców, zapewniające ochronę danych osobowych¹
- materiały biurowe

KARTY DO GŁOSOWANIA

GMINA/MIASTO - 4 RODZAJE

Informacje

1. Został utworzony nowy okręg wyborczy.
2. Wskazanie „X” w kolumnie oznacza głosowanie na kandydata.
3. Głosowanie musi być dokonane w sposób jawny.
4. Został wyznaczony dzień i godzina rozpoczęcia głosowania.

Informacje

1. Został utworzony nowy okręg wyborczy.
2. Wskazanie „X” w kolumnie oznacza głosowanie na kandydata.
3. Głosowanie musi być dokonane w sposób jawny.
4. Został wyznaczony dzień i godzina rozpoczęcia głosowania.

Informacje

1. Został utworzony nowy okręg wyborczy.
2. Wskazanie „X” w kolumnie oznacza głosowanie na kandydata.
3. Głosowanie musi być dokonane w sposób jawny.
4. Został wyznaczony dzień i godzina rozpoczęcia głosowania.

Informacje

1. Został utworzony nowy okręg wyborczy.
2. Wskazanie „X” w kolumnie oznacza głosowanie na kandydata.
3. Głosowanie musi być dokonane w sposób jawny.
4. Został wyznaczony dzień i godzina rozpoczęcia głosowania.

Przewodniczący komisji najpóźniej w przeddzień głosowania ustala z operatorem bądź operatorami informatycznej obsługi komisji miejsce i harmonogram pracy, z uwzględnieniem konieczności:

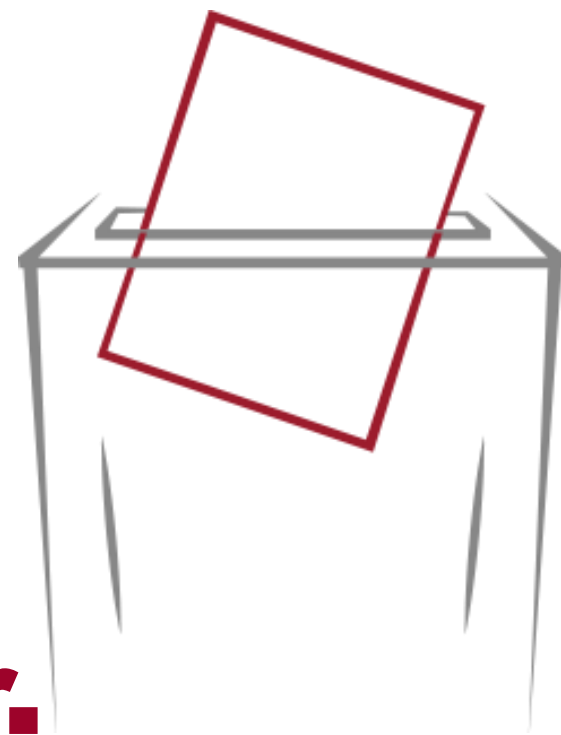
- 1) przekazania w trakcie głosowania (frekwencji);
- 2) wprowadzenia wszystkich danych zawartych w projektach protokołów głosowania w obwodzie;
- 3) transmisji danych z protokołu podpisanego przez członków komisji do systemu informatycznego Wsparcie Organów Wyborczych (WOW).

GŁOSOWANIE

7 kwietnia 2024 r.

ZADANIA KOMISJI W DNIU GŁOSOWANIA (przed otwarciem lokalu)

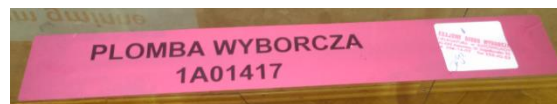

30

Godzina 6.00 - nie później – Komisja 1/2 ustawowego składu

- sprawdza dostarczone dokumenty oraz swoją pieczęć
- ponownie przelicza karty do głosowania odrębnie do każdego wyborów:
ustalone liczby wpisuje w punkcie 1 protokołów głosowania.
Karty rozłożyć według numerów okręgów.
- ostemplowuje wszystkie karty do głosowania przed godz. 7.00
- rozkłada spis wyborców **wraz z osłoną na spis**
- sprawdza: czy wywieszono urzędowe obwieszczenia i informacje, czy nie należy usunąć elementów kampanii wyborczej (plakaty, napisy)
- sprawdza urnę, zamyka i opieczętowuje **lub zabezpiecza za pomocą jednorazowych plomb z unikalnym numerem. Numer ten wpisuje w protokole wewnętrznym**
- rotacyjne czuwanie nad urną

ZADANIA KOMISJI W DNIU GŁOSOWANIA (przed otwarciem lokalu)

31

- **Przewodniczący komisji wyznacza członka komisji, który przebywając w bezpośredniej bliskości urny zapewnia jej nienaruszalność oraz przestrzeganie przez wyborców zasad dotyczących tajności głosowania, tj. **czuwa, aby wyborcy wrzucali karty do urny w taki sposób, aby strona zadrukowana była niewidoczna.****
- Urny nie wolno wynosić z lokalu wyborczego; dotyczy to również urny zasadniczej w obwodach głosowania utworzonych w zakładach leczniczych i domach pomocy społecznej.

Urna musi pozostać zamknięta przez cały czas od zamknięcia aż do jej otwarcia po zakończeniu głosowania. Gdyby w tym czasie doszło do otwarcia urny, komisja odnotowuje to zdarzenie i wyjaśnia jego przyczynę w pkt 23 protokołów.

ZADANIA KOMISJI W TRAKCIE GŁOSOWANIA (7.00 – 21.00)

32

O godzinie 7.00 komisja otwiera lokal. Od chwili rozpoczęcia głosowania do czasu jego zakończenia komisja wykonuje swoje zadania w składzie zapewniającym wyborcom udział w głosowaniu bez zakłóceń przy wydawaniu kart do głosowania, lecz nie mniejszym niż co najmniej 1/2 pełnego składu, w tym z udziałem przewodniczącego komisji bądź jego zastępcy (art. 42 § 3 Kodeksu wyborczego).

Wymóg obecności co najmniej 1/2 osób z komisji oznacza stałe przebywanie takiej liczby członków w pomieszczeniu, w którym znajduje się urna wyborcza.

CZYNNOŚCI

(przed wydaniem karty do głosowania)

33

- Sprawdzić tożsamość wyborcy na podstawie dowodu osobistego lub każdego innego dokumentu z fotografią, a także na podstawie aplikacji mObywatel.

(np. paszport, prawo jazdy, legitymacja studencka)

- Ustalić, czy wyborca jest ujęty w spisie wyborców - **część A** albo **część B**.

Komisje wyborcze sprawdzają ponadto,

SPIS WYBORCÓW

Część A

odmówić
wydania kart

czy

Lp.	Nazwisko i imię (imiiona)	Imię ojca	Data urodzenia (RRRR-MM-DD) Nr PESEL	Adres zamieszkania		Potwierdzenie otrzymania kart(y). Głosowanie w dniu	Uwagi
				miejsowość ulica	nr domu nr mieszkania		
1.	Kowalska Anna	Leon	1975-05-25 750525.....	Iksowo Kolejowa	25 10		wysłano pakiet

Jeśli wyborca poinformuje komisję, że nie otrzymał pakietu wyborczego, przewodniczący komisji lub jego zastępca telefonicznie potwierdza w dziale ewidencji ludności urzędu gminy, czy urząd posiada informację o niedoręczeniu temu wyborcy pakietu.
W przypadku potwierdzenia przez urząd niedoręczenia pakietu należy postąpić jak poniżej:

1.	Kowalska Anna	Leon	1975-05-25 750525.....	Iksowo Kolejowa	25 10		wysłano pakiet pakiet niedoręczony
----	---------------	------	---------------------------	--------------------	----------	--	---------------------------------------

wydać karty

DOPISYWANIE DO SPISU OSÓB UPRAWNIONYCH

- osobę pominiętą w spisie – w części A lub B
- jeżeli dział ewidencji ludności potwierdzi telefonicznie pomyłkę przy sporządzaniu spisu
- osobę skreśloną ze spisu
- w związku z umieszczeniem jej w obwodzie odrębnym, która **udokumentuje**, że opuściła szpital, dom pomocy społecznej, zakład karny, areszt śledczy przed dniem głosowania;
- osobę, która chce głosować w obwodzie odrębnym
- pod warunkiem, że **stale zamieszkuje na obszarze województwa** i przybyła do szpitala, domu pomocy społecznej, zakładu karnego, aresztu śledczego **przed dniem głosowania**.

Zwrócić uwagę na rodzaje wydawanych kart!!!

Wpis komisji

SPIS WYBORCÓW

Część A

Lp.	Nazwisko i imię (imiona)	Imię ojca	Data urodzenia (RRRR-MM-DD) Nr PESEL	Adres zamieszkania		Potwierdzenie otrzymania kart(y). Głosowanie w dniu	Uwagi
				mięsczość ulica	nr domu nr mieszkania		
Przykład dla osoby, która stale zamieszkuje na obszarze innej gminy niż gmina, w której położona jest jednostka, ale w tym samym powiecie , w rubryce spisu „Uwagi” należy dopisać adnotację „Tylko wybory do rady powiatu i sejmiku województwa”							
51	Wachowska Adela	Jan	1952-10-12 521012.....	Xxxxxx Yyyy	16		Tylko wybory do rady powiatu i sejmiku województwa
Przykład dla osoby, która stale zamieszkuje na obszarze innej gminy niż gmina, w której położona jest jednostka, ale na obszarze innego powiatu — adnotację „Tylko wybory do sejmiku województwa”							
52	Białkowski Zbigniew	Karol	1936-01-02 360102.....	Xxxxxx Yyyy	16		Tylko wybory do sejmiku województwa

Dodatkowy formularz spisu wyborców, na którym komisja dopisuje wyborców w dniu głosowania, powinien zawierać oznaczenie „**Dodatkowy formularz spisu wyborców**”. Członek komisji dopisujący na tym formularzu wyborcę w dniu głosowania każdorazowo, obok imienia i nazwiska osoby dopisanej, umieszcza swoją parafę. Po zakończeniu głosowania dodatkowy formularz spisu wyborców powinien zostać opatrzony pieczęcią komisji oraz podpisany przez przewodniczącego komisji lub jego zastępcę. Komisja nie jest uprawniona do dokonywania jakichkolwiek innych zmian w spisie wyborców.

WYBORCY UJĘCI W SPISIE WYBORCÓW

36

- **w części A spisu wyborców** - obywatele polscy;
- **w części B spisu wyborców** - pozostali obywatele Unii Europejskiej oraz Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej;

Obywatele UE niebędący obywatelami polskimi oraz Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej nie są uprawnieni do głosowania w wyborach do rady powiatów oraz sejmików województwa

WYBORCY UJĘCI W SPISIE WYBORCÓW

37

Ponadto komisja zwraca uwagę, by wyborca potwierdził własnoręcznym podpisem, w przewidzianej na to rubryce spisu wyborców, fakt otrzymania kart. **Jeżeli wyborca nie potwierdzi własnoręcznym podpisem odbioru kart do głosowania, komisja odmawia ich wydania.**

Jedynie w przypadku gdy wyborca okaże komisji dokument potwierdzający, że jest osobą niepełnosprawną o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511, z późn. zm.) i nie może w związku z tym potwierdzić otrzymania kart do głosowania członek komisji wydający karty do głosowania wraz z przewodniczącym lub zastępcą przewodniczącego stwierdza fakt wydania kart oraz przyczynę braku podpisu osoby otrzymującej karty.

Czynności te wykonuje przewodniczący komisji lub zastępca przewodniczącego w obecności innego członka komisji.

WYDAWANIE KART DO GŁOSOWANIA

- **osobie wpisanej w części A spisu** - wydaje się po jednej karcie do głosowania w wyborach do każdej z rad oraz w wyborach wójta.

- **osobie wpisanej w części B spisu** - wydaje się wyłącznie karty do głosowania w wyborach do rady gminy oraz w wyborach wójta.

SPIS WYBORCÓW

Część A

Lp.	Nazwisko i imię (zmiennik)	Imię ojca	Data urodzenia (RRRR-MM-DD) Nr PESEL	Adres zamieszkania		Potwierdzenie otrzymania kart(y). Głosowanie w dniu	Uwagi
				miejsowość ulica	nr domu nr mieszkania		
26	Klonowska Edyta	Jan	1945-09-01 450901.....	Xxxxxx Yyyyyyy	126		
27	Zwierkowski Marek	Edmund	1956-11-11 561111.....	Xxxxxx Yyyyyyy	127 1	Zwierkowski	bez gminy bez wójta
28	Bładowska Agnieszka	Piotr	1964-09-12 640912.....	Xxxxxx Yyyyyyy	127 2	Bładowska A.	bez sejmika
29	Ochenkowska Lidia	Henryk	1978-12-19 781219.....	Xxxxxx Yyyyyyy	128	OchenkL.	bez powiatu

WYDAWANIE KART DO GŁOSOWANIA

W przypadku gdy wyborca podczas odbioru kart do głosowania odmówi przyjęcia:

- **jednej z nich, wydający karty członek komisji w rubryce spisu wyborców „Uwagi” czyni właściwą adnotację**, tj.: „bez gminy”, „bez powiatu”, „bez sejmiku”, „bez wójta” lub „bez burmistrza” albo „bez prezydenta miasta”;
- **więcej niż jednej z nich, wydający karty członek komisji w rubryce spisu wyborców „Uwagi” czyni właściwą adnotację**, tj. wskazuje wszystkie wybory, których dotyczy odmowa odbioru karty przez danego wyborcę.

Jeżeli wyborca, który odmówił przyjęcia jednej lub więcej kart do głosowania, następnie będzie chciał otrzymać kartę do głosowania w głosowaniu, w którym nie uczestniczył, komisja wydaje wyborcy tę kartę lub karty, której przyjęcia wcześniej odmówił. Przewodniczący komisji w rubryce spisu wyborców „Uwagi” skreśla właściwą adnotację i skreślenie to opatruje swoją parafą.

SPIS WYBORCÓW

Część A

Lp.	Nazwisko i imię (imiona)	Imię ojca	Data urodzenia (RRRR-MM-DD) Nr PESEL	Adres zamieszkania		Potwierdzenie otrzymania kart(y). Głosowanie w dniu	Uwagi
				mięscowosc ulica	nr domu nr mieszkania		
26	Klonowska Edyta	Jan	1945-09-01 450901.....	Xxxxxx Yyyyyy	126		
27	Zwierkowski Marek	Edmund	1956-11-11 561111.....	Xxxxxx Yyyyyy	127 1	Zwierkowski	bez gminy bez wójta
28	Bładowska Agnieszka	Piotr	1964-09-12 640912.....	Xxxxxx Yyyyyy	127 2	Bładowska A	bez sejmiku
29	Ochenkowska Lidia	Henryk	1978-12-19 781219.....	Xxxxxx Yyyyyy	128	OchenkL	bez powiatu

← Wpisy komisji

WYDAWANIE KART DO GŁOSOWANIA

40

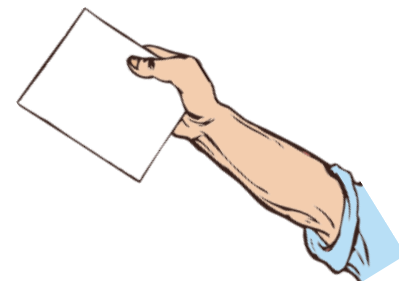
Komisja wydając karty sprawdza czy są ostemplowane pieczęcią komisji.

Karta bez pieczęci komisji jest kartą nieważną!!!

Osoba uprawniona do głosowania potwierdza fakt otrzymania karty własnoręcznym podpisem w przeznaczony na to rubryce spisu wyborców.

Jeżeli wyborca nie potwierdzi własnoręcznym podpisem odbioru karty do głosowania, komisja odmawia ich wydania.

Komisja odmawia ponownego wydania karty niezależnie od przyczyn uzasadniających to żądanie!

WYDAWANIE KART DO GŁOSOWANIA

(ochrona danych osobowych)

41

Należy zwrócić uwagę na konieczność zapewnienia ochrony danych osobowych wyborców w spisie, w tym przed ujawnieniem danych osobowych innych osób przy potwierdzaniu przez wyborców odbioru kart do głosowania.

W tym celu komisja stosuje osłony na spis zabezpieczające dane osobowe innych osób ujętych w spisie, które powinny być przekazane przez urząd gminy.

W przypadku gdy komisja zauważy, że osoba podpisała się w linii przy nazwisku innego wyborcy, wskazuje tej osobie właściwe miejsce w spisie do złożenia podpisu, a podpis złożony w niewłaściwym miejscu skreśla. Skreślenie opatruje się adnotacją „podpis w nieprawidłowym miejscu” i parafą przewodniczącego komisji lub jego zastępcy.

W przypadku gdy komisja zauważy, że osoba podpisała się w linii przy nazwisku **innego wyborcy** należy postąpić jak poniżej:

Lp.	Nazwisko i imiona	Imię ojca	Data urodzenia (rok, miesiąc, dzień)	Nr PESEL	Adres zamieszkania				Potwierdzenie otrzymania kart(y) do głosowania, podpis-data***	Uwagi
1.	KOWALSKA Anna	Leon	1975-02-02	750202.....	Xxxxxxxxx	Yyyyyyy	2	2	<i>Kowalska</i>	
2.	NOWAK Jan	Tadeusz	1968-12-12	681212.....	Xxxxxxxxx	Yyyyyyy	7	7	<i>Kowalska</i>	„podpis w nieprawidłowym miejscu”

WYDAWANIE KART DO GŁOSOWANIA (ochrona danych osobowych)

42

Niewykonywanie lub niewłaściwe wykonywanie powyższego obowiązku skutkować może odpowiedzialnością za naruszenie przepisów dotyczących ochrony danych osobowych.

➤ Na prośbę wyborcy niepełnosprawnego, komisja jest obowiązana do przekazania ustnie treści obwieszczeń wyborczych **w zakresie:**

- informacji o komitetach wyborczych biorących udział w wyborach
- zarejestrowanych kandydatach i listach kandydatów.

Przekaz dotyczący kandydatów i list kandydatów powinien się ograniczać do poinformowania wyborcy o liczbie zarejestrowanych list kandydatów w danym okręgu, ich numerach i ew. numerze strony, na której lista jest umieszczona na karcie do głosowania, oraz o liczbie kandydatów, a także imionach i nazwiskach kandydatów na konkretnej wskazanej przez wyborcę liście kandydatów.

Analogicznie należy postąpić w przypadku udzielania informacji o kandydatach na wójta.

Czynności te wykonuje przewodniczący komisji lub zastępca przewodniczącego w obecności innego członka komisji.

GŁOSOWANIE PRZEZ PEŁNOMOCNIKA

1. Sprawdzić tożsamość pełnomocnika.
2. Sprawdzić akt pełnomocnictwa.
3. Sprawdzić, czy osoba, która udzieliła pełnomocnictwa
  - jest ujęta w spisie;
  - nie głosowała wcześniej osobiście;
  - czy pełnomocnictwo nie wygasło z innej przyczyny;
  - czy pełnomocnictwo nie zostało cofnięte.

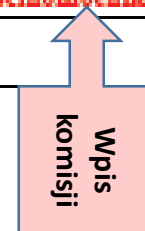

SPIS WYBORCÓW

Część A

Lp.	Nazwisko i imię (miana)	Imię ojca	Data urodzenia (RRRR-MM-DD) Nr PESEL	Adres zamieszkania		Potwierdzenie otrzymania kart(y). Głosowanie w dniu	Uwagi
				miejsceowość ulica	nr domu nr mieszkania		
165	Kowalski Janusz	Tadeusz	1965-09-10 650910.....	Xxxxxx Yyyyyy	3 25	Kowalski	
166	Makowski Jan Jakub	Jan	1968-09-17 680917.....	Xxxxxx Yyyyyy	3 26	Makowska Ewa	Makowska Ewa pełnomocnik
167	Wachowski Jakub	Aleksander	1977-11-10 771110.....	Xxxxxx Yyyyyy	3 27		

4. Odnotować fakt głosowania przez pełnomocnika dodatkowo na liście wyborców, którzy udzieliли pełnomocnictwa do głosowania.
5. Akt pełnomocnictwa załączyć do spisu.
6. Wydać pełnomocnikowi karty do głosowania.

Fakt cofnięcia lub wygaśnięcia pełnomocnictwa do głosowania komisja **obowiązana jest odnotować w spisie wyborców oraz na otrzymanej wraz ze spisem liście wyborców, którzy udzielili pełnomocnictwa do głosowania w ich imieniu, a otrzymane oświadczenia dołączyć do spisu wyborców.**

Komisja **odmawia wydania** pełnomocnikowi kart do głosowania i **zatrzymuje akt pełnomocnictwa do głosowania** w przypadku wcześniejszego głosowania osobistego wyborcy, wygaśnięcia pełnomocnictwa z innej przyczyny lub cofnięcia pełnomocnictwa.

NAKŁADKA NA KARTY DO GŁOSOWANIA

46

Komisja na prośbę wyborcy niepełnosprawnego wydaje nakładki na karty i informuje wyborcę, że po oddaniu głosu obowiązany jest on zwrócić komisji nakładki na karty. Komisja zwraca uwagę, aby wyborca wraz z kartami nie wrzucił nakładek do urny.

W przypadku utraty nakładek lub ich zniszczenia komisja niezwłocznie informuje o tym wójta.

PRZEBIEG GŁOSOWANIA

Karty do głosowania wyborcy powinni wrzucać do urny w taki sposób, aby strona zadrukowana była niewidoczna.

Niedopuszczalne jest głosowanie za członka rodziny lub za inną osobę z wyjątkiem głosowania przez pełnomocnika.

Osobie niepełnosprawnej, na jej prośbę, **może pomagać w głosowaniu inna osoba**, w tym także niepełnoletnia; pomoc ta może mieć tylko techniczny charakter; nie może ona polegać na sugerowaniu głosującemu sposobu głosowania lub na głosowaniu w zastępstwie tej osoby; dopuszczalne jest, aby na życzenie osoby niepełnosprawnej **w miejscu zapewniającym tajność głosowania przebywała osoba udzielająca pomocy.**

Pomocy w głosowaniu nie może udzielać członek komisji, mąż zaufania, obserwator społeczny, ani obserwator międzynarodowy.

Przeprowadzanie głosowania poza lokalem możliwe jest wyłącznie w zakładach leczniczych i domach pomocy społecznej przy zastosowaniu urny pomocniczej

47

WYNOŚZENIE KART DO GŁOSOWANIA

48

Komisja zwraca uwagę, by wyborcy nie wynosili kart do głosowania poza lokal wyborczy.

Jeżeli komisja:

- zauważy, że wyborca wyniósł kartę na zewnątrz
- otrzyma informacje, że w lokalu lub poza nim oferowane jest odstąpienie karty

obowiązana jest niezwłocznie zawiadomić Policję

Fakt ten należy opisać w punkcie 23 protokołów głosowania.

Komisja zwraca również uwagę, aby wyborcy nie wrzucali do urny innych przedmiotów niż karty do głosowania. Takie przypadki należy opisać w punkcie 23 właściwego protokołu

WYDAWANIE ZAŚWIADCZEŃ (potwierdzających udział w głosowaniu)

49

Na żądanie wyborcy, OKW zobowiązana jest wydać zaświadczenie

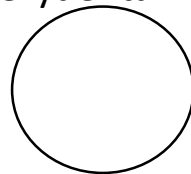
Zaświadczenie

Obwodowa Komisja Wyborcza w obwodzie
Nr ..... w ..... zaświadcza, że Pan/Pani

..... otrzymał/otrzymała kartę do głosowania
(imię i nazwisko wyborcy)

w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego/w głosowaniu ponownym
w wyborach wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w dniu .....
(data głosowania)

.....
(miejsowość, data)

.....
(podpis)

Jeżeli z wnioskiem o wydanie zaświadczenia wystąpił pełnomocnik - w zaświadczeniu po wyrazach „otrzymał/otrzymała” należy dodać wyrazy „**jako pełnomocnik wyborcy**”.

Podpisuje przewodniczący OKW lub zastępca przewodniczącego i opatruje pieczęcią komisji.

Zaświadczenie sporządza się w jednym egzemplarzu. Informację o wydaniu zaświadczenia umieszcza się w rubryce spisu „Uwagi” przy nazwisku wyborcy, którego zaświadczenie dotyczyło.

WYDAWANIE ZAŚWIADCZEŃ (potwierdzających odmowę wydania karty do głosowania)

50

Na żądanie wyborcy komisja obowiązana jest również wydać zaświadczenie potwierdzające odmowę wydania karty do głosowania z podaniem przyczyny odmowy **(np. gdy wyborca nie jest ujęty w spisie wyborców)**.

REZERWA KART DO GŁOSOWANIA

51

Komisja na bieżąco sprawdza liczbę podpisów w spisie potwierdzających otrzymanie karty przez wyborców

 W przypadku gdy liczba ta przekroczy 70% liczby otrzymanych przez komisję kart do głosowania, komisja obowiązana jest powiadomić właściwe terytorialne komisje wyborcze, za pośrednictwem wójta współdziałającego z urzędnikiem wyborczym, o możliwej potrzebie uruchomienia dla niej kart z rezerwy.

 Natomiast **gdy liczba ta przekroczy 80% liczby otrzymanych przez komisję kart do głosowania, komisja występuje do terytorialnych komisji wyborczych, za pośrednictwem wójta współdziałającego z urzędnikiem wyborczym, o wydanie kart z rezerwy**

ZAPEŁNIENIE URNY WYBORCZEJ

52

Komisja czuwa, aby nie doszło do przepełnienia urny wyborczej.

Otwieranie urny przy wykonywaniu tego zadania jest niedopuszczalne.

Jeżeli komisja stwierdzi, że urna uległa przepełnieniu, powinna:

- zakleić oraz opieczetować wlot tej urny i wykorzystać drugą urnę, jeżeli została dostarczona przed rozpoczęciem głosowania lub niezwłocznie zwrócić się do WBP o dostarczenie drugiej urny. Urna, która uległa przepełnieniu pozostaje w lokalu wyborczym.

Przed rozpoczęciem stosowania drugiej urny komisja sprawdza, czy:

- jest ona pusta, a następnie zamyka ją i opieczetowuje.

Obie urny powinny być ustawione w takim miejscu, by były przez cały czas głosowania widoczne dla członków komisji i mężów zaufania, obserwatorów społecznych oraz międzynarodowych.

FREKWENCJA – na godz. 12.00 oraz 17.00

53

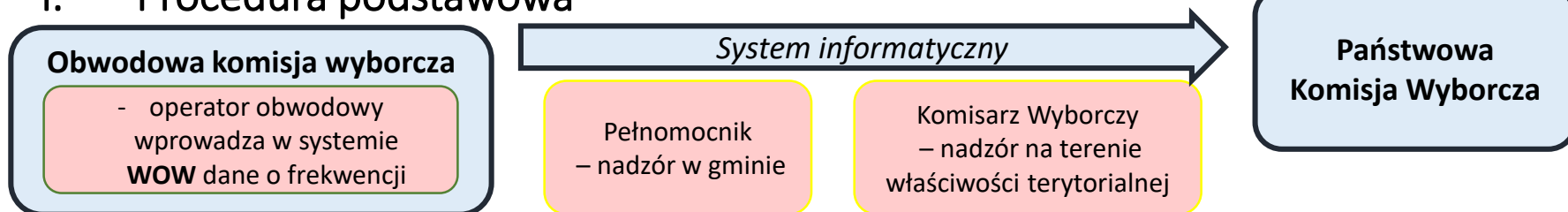
WYŁĄCZNIE W STAŁYCH OBWODACH GŁOSOWANIA

Komisja w dniu głosowania ustala **dwukrotnie** :

- liczbę osób uprawnionych do głosowania,
- liczbę wyborców, którym wydano karty do głosowania

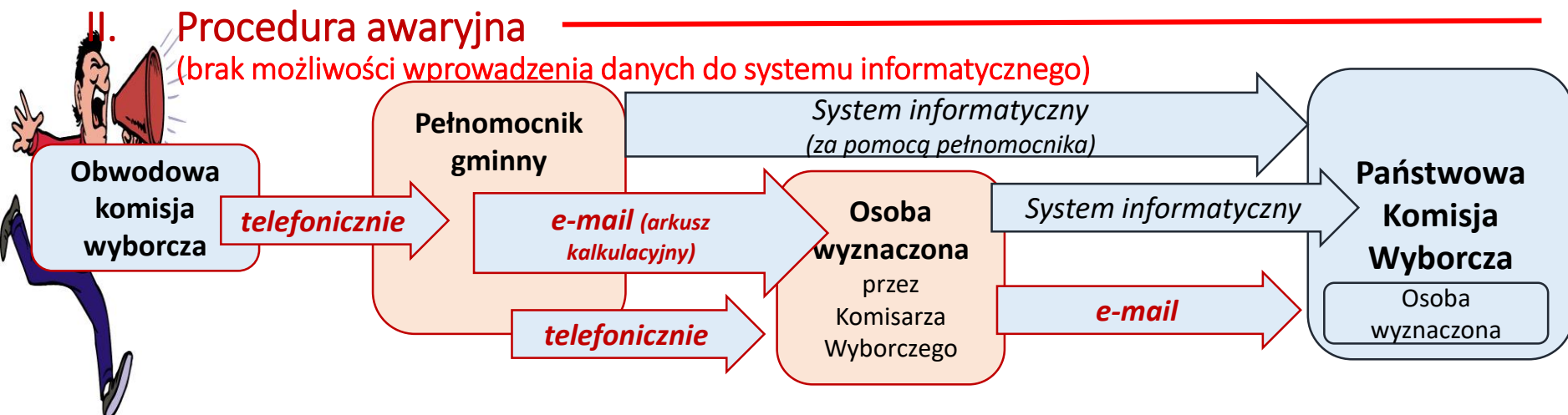

I. Procedura podstawowa

II. Procedura awaryjna

(brak możliwości wprowadzenia danych do systemu informatycznego)

Dane przekazywane są ściśle wg zasad ustalonych w uchwale PKW z dnia 4 marca 2024 r. w sprawie trybu i sposobu udostępniania oraz przekazywania, w trakcie głosowania, danych o liczbie osób uprawnionych do głosowania oraz o liczbie wyborców, którym wydano karty do głosowania w stałych obwodach głosowania (...).

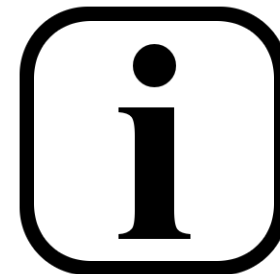

PODANIE FREKWENCJI DO PUBLICZNEJ WIADOMOŚCI

Liczbę osób uprawnionych do głosowania ustala się na podstawie liczby osób umieszczonych w spisie wyborców łącznie z osobami dopisanymi przez komisję obwodową w trakcie głosowania, natomiast liczbę wyborców, którym wydano karty do głosowania, stanowi suma liczby podpisów wyborców potwierdzających otrzymanie karty do głosowania do sejmiku województwa.

Informację o liczbie osób uprawnionych do głosowania oraz o liczbie wyborców, którym wydano karty do głosowania, obwodowa komisja wyborcza udostępnia na drzwiach wejściowych do lokalu wyborczego, niezwłocznie po przekazaniu Państwowej Komisji Wyborczej danych.

Informację podpisuje przewodniczący komisji lub jego zastępca i opatruje ją pieczęcią komisji

GŁOSOWANIE KORESPONDENCYJNE

(Sposób postępowania w głosowaniu korespondencyjnym)

55

UCHWAŁA PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

z dnia 11 września 2023 r.

w sprawie sposobu postępowania z kopertami zwrotnymi i pakietami wyborczymi w głosowaniu korespondencyjnym.

Określa

- 1) sposób postępowania z kopertami zwrotnymi doręczonymi do obwodowej komisji wyborczej do zakończenia głosowania,**
- 2) sposób postępowania z kopertami zwrotnymi doręczonymi do obwodowej komisji wyborczej po zakończeniu głosowania,**
- 3) sposób postępowania z kopertami zwrotnymi zawierającymi niezaklezione koperty na kartę lub karty do głosowania, zwane dalej „kopertami na kartę do głosowania”,**
- 4) sposób postępowania z kopertami zwrotnymi niezawierającymi podpisanego oświadczenia o osobistym i tajnym oddaniu głosu,**
- 5) sposób postępowania z pakietami wyborczymi nieodebranymi przez wyborcę niepełnosprawnego.**

Koperty zwrotne, doręczone do obwodowej komisji wyborczej do zakończenia głosowania, komisja otwiera niezwłocznie po doręczeniu i sprawdza, czy w kopercie zwrotnej znajduje się:

- 1) podpisane przez wyborcę oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu;

Oświadczenie
o osobistym i tajnym oddaniu
głosu
na karcie do głosowania

- 2) zaklejona koperta na kartę do głosowania.

GŁOSOWANIE KORESPONDENCYJNE

57

Jeżeli spełnione są powyższe warunki, komisja odnotowuje w rubryce spisu „**Uwagi**”, odpowiadającej pozycji, pod którą przy nazwisku wyborcy umieszczono informację o wysłaniu pakietu wyborczego, że wyborca głosował korespondencyjnie, a zaklejoną kopertę na kartę do głosowania komisja wrzuca do urny wyborczej. **Oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu komisja dołącza do spisu wyborców.**

SPIS WYBORCÓW

Część A

Lp.	Nazwisko i imię (imiona)	Imię ojca	Data urodzenia (RRRR-MM-DD) Nr PESEL	Adres zamieszkania		Potwierdzenie otrzymania kart(y). Głosowanie w dniu	Uwagi
				miejsowość ulica	nr domu nr mieszkania		
16	Jaworski Karol	Piotr	1982-09-30 820930.....	Xxxxxx Yyyyyyy	106		głosowanie korespondencyjne

(podpis, z podaniem imienia, nazwiska i stanowiska służbowego)

wpis komisji

Komisje w trakcie przeprowadzania głosowania ustalają na bieżąco:

- 1) liczbę otrzymanych kopert zwrotnych;
- 2) liczbę kopert zwrotnych bez oświadczenia;
- 3) liczbę kopert zwrotnych z niepodpisanym oświadczeniem;
- 4) liczbę kopert zwrotnych bez koperty na kartę do głosowania;
- 5) liczbę kopert zwrotnych z niezaklejoną kopertą na kartę do głosowania;
- 6) liczbę kopert na kartę do głosowania wrzuconych do urny.

Otrzymanych przez komisję pustych kopert zwrotnych nie uwzględnia się przy dokonywaniu powyższych ustaleń.

Wskazany członek komisji zapisuje ww. dane na **arkuszu pomocniczym** pod nadzorem przewodniczącego lub zastępcy przewodniczącego komisji.

GŁOSOWANIE KORESPONDENCYJNE

59

- **Puste koperty zwrotne komisja** pakuje w pakiet, opisuje i odkłada.
- **Pakiety wyborcze nieodebrane przez wyborcę, dostarczone obwodowej komisji wyborczej komisja** pakuje w pakiet, opisuje i odkłada.
- **Koperty zwrotne doręczone do obwodowej komisji wyborczej po zakończeniu głosowania** pakuje w pakiet, opisuje i odkłada.

Pakiety te pozostają w dokumentacji komisji, które po zakończeniu głosowania przekazywane są, przez obwodową komisję wyborczą, w depozyt **urzędnikowi wyborczemu**.

PRZERWA W GŁOSOWANIU

60

Głosowania nie wolno przerywać – tylko nadzwyczajne wydarzenia (np. katastrofa budowlana dotycząca budynku).

Brak pieczęci, trudność w dostaniu się do budynku lub lokalu przed rozpoczęciem głosowania, zapełnienie się urny – **to nie są nadzwyczajne wydarzenia!!!**

Nie upoważniają do zarządzenia przerwy w głosowaniu.

O przyczynach uzasadniających — zdaniem komisji — zarządzenie przerwy w głosowaniu, jego przedłużenie lub odroczenie komisja powiadamia niezwłocznie właściwą komisję wyborczą **i za jej zgodą podejmuje uchwałę w tej sprawie.**

Uchwałę o zarządzeniu przerwy w głosowaniu, jego przedłużeniu lub odroczeniu komisja bezzwłocznie:

- podaje do publicznej wiadomości,
- przesyła właściwej terytorialnej komisji wyborczej
- przesyła właściwemu komisarzowi wyborczemu, który przekazuje ją PKW i WBP

Uchwałę załącza się do protokołów głosowania i czyni o tym adnotację w punkcie 18 protokołów głosowania.

Cała procedura opisana jest w wytycznych dla komisji w punktach od 96 do 101 wytycznych.

ZAKOŃCZENIE GŁOSOWANIA

O godz. 21.00 komisja zamyka lokal

61

- osobom przybyłym do lokalu przed 21⁰⁰ (lub stojącym w kolejce przed lokalem) należy umożliwić oddanie głosu;
- w przypadku podjęcia przez komisję uchwały o **przedłużeniu głosowania** lokal komisji jest zamykany później niż o godz. 21⁰⁰, tj. o godzinie wynikającej z uchwały;
- w obwodach odrębnych komisja może zarządzić wcześniejsze zakończenie głosowania, pod warunkiem że **wszyscy wyborcy wpisani do spisu oddali swoje głosy – zawiadomić właściwe TKW, W/B/P i osobę kierującą jednostką; zarządzenie wcześniejszego zakończenia głosowania może nastąpić nie wcześniej niż o godzinie 18⁰⁰ ale protokół można podać do publicznej wiadomości nie wcześniej niż o godz. 21.00**

ZAKOŃCZENIE GŁOSOWANIA

62

- w lokalu mogą przebywać poza członkami obwodowej komisji wyborczej (co najmniej 2/3 pełnego składu), w tym przewodniczący lub jego zastępca, mężowie zaufania, obserwatorzy społeczni i obserwatorzy międzynarodowi
- oraz osoba odpowiedzialna za obsługę informatyczną.

Wyłącznie w czasie otwierania urny i wyjmowania z niej kart dopuszczalna jest obecność w lokalu przedstawicieli prasy

ZAKOŃCZENIE GŁOSOWANIA

63

Po opuszczeniu lokalu przez ostatniego wyborcę komisje zabezpieczają otwór urny wyborczej, zaklejając go **paskiem papieru opatrzonym pieczęcią komisji i podpisami jej członków;**

Jeżeli komisja otrzymała jednorazowe plomby (nalepki foliowe) opatrzone unikatowym numerem, za ich pomocą (używając dwóch plomb) zabezpiecza wlot urny. Na naklejce etykiety należy postawić pieczęć komisji.

Unikatowy numer plomby przewodniczący komisji wpisuje do wewnętrznego protokołu.

Należy pamiętać, że każda próba odklejenia nalepki spowoduje pojawienie się na niej napisu o tym informującego.

USTALENIE WYNIKÓW GŁOSOWANIA I SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW GŁOSOWANIA W OBWODZIE.

64

Czynności związane z ustaleniem wyników głosowania w obwodzie i sporządzeniem protokołów głosowania w obwodzie komisja wykonuje wspólnie, wszyscy obecni członkowie – co najmniej 2/3 składu w tym przewodniczący lub zastępca.

Nie jest dopuszczalne tworzenie z członków komisji grup roboczych, które wykonywałyby oddzielnie czynności po zakończeniu głosowania.

Wykonywanie czynności komisji w zakresie ustalenia wyników głosowania:

- powinno zostać tak zorganizowane, by każdy z członków komisji widział karty do głosowania i mógł dokonać ich oceny;
- nie może prowadzić do utrudniania, opóźniania lub paraliżowania pracy komisji.

USTALENIE WYNIKÓW GŁOSOWANIA I SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW GŁOSOWANIA W OBWODZIE.

65

Komisja ustala wyniki głosowania i sporządza protokoły głosowania w obwodzie:

- w wyborach do rady gminy,
- do rady powiatu,
- do sejmiku województwa,
- na wójta,

wykorzystując w tym celu dostarczone formularze protokołów.

Jeżeli w obwodzie przeprowadzone było głosowanie do rady gminy w więcej niż w jednym okręgu, to dla każdego okręgu sporządza się oddzielny protokół.

USTALENIE WYNIKÓW GŁOSOWANIA I SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW GŁOSOWANIA W OBWODZIE

66

Ustalając wyniki głosowania, obwodowa komisja wyborcza przy wykonywaniu czynności związanych ze sporządzaniem protokołów głosowania w obwodzie, jest zobowiązana do rygorystycznego przestrzegania zasad opisanych w rozdziale VI, w **punktach 117- 171** uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 4 marca 2024 r. w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w wyborach do rad gmin, rad powiatów, sejmików województw i rad dzielnic m. st. Warszawy oraz wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast zarządzonych na dzień 7 kwietnia 2024 r.

USTALENIE WYNIKÓW GŁOSOWANIA I SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW GŁOSOWANIA W OBWODZIE

67

Należy mieć na uwadze, że:

- jeżeli ustalona przez komisję liczba wynosi zero, w ostatniej kratce z prawej strony należy wpisać cyfrę „0”. Nie wolno zostawiać niewypełnionej kratki lub dokonywać wykreślenia
- liczby wyborców, którym wydano karty do głosowania w wyborach do poszczególnych rad i w wyborach wójta mogą być różne,

Ustalenie wyników głosowania i sporządzenie protokołów głosowania w obwodzie

68

W wyborach do rady gminy (z wyjątkiem obwodów odrębnych) i w wyborach wójta równe muszą być liczby wyborców uprawnionych do głosowania umieszczonych:

- **w części A spisu (obywatele polscy) – punkt 2a protokołu głosowania w obwodzie w wyborach do rady gminy (rady dzielnic) i w wyborach wójta;**
- **w części B spisu (pozostali obywatele Unii Europejskiej) – punkt 2b protokołu głosowania w obwodzie w wyborach do rady gminy (rady dzielnic) i w wyborach wójta.**

Ustalenie wyników głosowania i sporządzenie protokołów głosowania w obwodzie

69

W obwodzie głosowania, w skład którego wchodzi więcej niż jeden okręg wyborczy dla wyboru rady gminy, liczba uprawnionych do głosowania w protokole głosowania w wyborach wójta (zarówno ogółem ujętych w punkcie 2, jak obywateli polskich ujętych w punkcie 2a i pozostałych obywateli Unii Europejskiej ujętych w punkcie 2b) musi się równać sumie odpowiednich liczb uprawnionych do głosowania w wyborach do rady gminy w okręgach wchodzących w skład obwodu głosowania.

Wyjątkiem jest sytuacja, gdy w jednym lub więcej z tych okręgów wyborczych dla wyboru rady gminy wyborów lub głosowania nie przeprowadza się. Wówczas liczby uprawnionych do głosowania w protokole głosowania w wyborach wójta (punkt 2, 2a i 2b) muszą być większe od sumy odpowiednich liczb uprawnionych do głosowania w wyborach do rady gminy w okręgach wchodzących w skład obwodu głosowania.

Ustalenie wyników głosowania i sporządzenie protokołów głosowania w obwodzie

70

Liczbę wyborców ujętych:

- **w części A spisu wyborców, którym wydano karty do głosowania w wyborach do danej rady lub wójta wpisuje się w punkcie 4a odpowiedniego protokołu głosowania w obwodzie; liczba ta nie może być większa od liczby wyborców — obywateli polskich uprawnionych do głosowania (punkt 2a protokołu);**
- **w części B spisu wyborców, którym wydano karty do głosowania w wyborach do danej rady lub wójta wpisuje się w punkcie 4b odpowiedniego protokołu głosowania w obwodzie; liczba ta nie może być większa od liczby wyborców — pozostałych obywateli Unii Europejskiej uprawnionych do głosowania (punkt 2b protokołu);**

Ustalenie wyników głosowania i sporządzenie protokołów głosowania w obwodzie

71

Liczbę wyborców, którym wydano karty do głosowania w wyborach do rady gminy (dzielniczy) i wyborach wójta stanowi sumę liczby wyborców – obywateli polskich, którym wydano karty do głosowania (punkt 4a odpowiedniego protokołu głosowania) i liczby wyborców – pozostałych obywateli Unii Europejskiej, którym wydano karty do głosowania (punkt 4b odpowiedniego protokołu głosowania).

Liczbę tę wpisuje się w punkcie 4 odpowiedniego protokołu głosowania w obwodzie.

Liczba ta nie może być większa od liczby wyborców uprawnionych do głosowania (punkt 2 protokołu).

Ustalenie wyników głosowania i sporządzenie protokołów głosowania w obwodzie

72

Protokół wyników głosowania w wyborach do rady powiatu oraz sejmiku województwa

Wypełnianie punktu 4 protokołów głosowania w wyborach do rady powiatu i do sejmiku województwa

Przy ustalaniu liczby wyborców, którym wydano karty do głosowania w wyborach do rady powiatu i do sejmiku województwa należy uwzględnić wyłącznie podpisy w części A spisu wyborców.

Należy zwrócić szczególną uwagę na adnotacje umieszczone w rubryce „Uwagi” spisu dotyczące sytuacji, gdy wyborcy nie pobrali wszystkich kart do głosowania, np. „bez województwa” bądź „bez powiatu”.

Ustalenie wyników głosowania i sporządzenie protokołów głosowania w obwodzie

Punkt 15 protokołu

73

UWAGA: od bieżącego slajdu, zasady ustalania wyników głosowania oraz sposób sporządzenia protokołu głosowania w obwodzie, będą takie same dla wszystkich wyborów oraz wszystkich protokołów głosowania.

IV. UWAGI I ADNOTACJE

15. ^{*)} Uwagi o przypuszczalnej przyczynie różnicy pomiędzy sumą liczb z pkt. 3 i 4 a liczbą z pkt. 1; jeżeli różnica nie występuje, wpisać „brak uwag”: .....
.....**BRAK UWAG**.....

Komisja ustala, czy liczba kart niewykorzystanych (punkt 3 protokołu) i liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania (punkt 4 protokołu), stanowią w sumie liczbę kart, które otrzymała komisja (punkt 1 protokołu). Rozliczenia należy dokonać oddzielnie w każdym z protokołów. W razie stwierdzenia niezgodności należy ponownie przeliczyć podpisy w spisie, a jeśli wynik rozliczenia kart będzie ten sam — przypuszczalna przyczyna niezgodności musi być opisana w punkcie 15 właściwego protokołu głosowania w obwodzie.

Ustalenie wyników głosowania i sporządzenie protokołów głosowania w obwodzie

74

Uwaga:

w razie braku miejsca w protokole na opisanie przyczyn rozbieżności należy dokonać tego na oddzielnej kartce papieru, która stanowić będzie załącznik do protokołu. W protokole zaś należy zamieścić informację o sporządzeniu załącznika. Jeżeli niezgodność nie występuje, w punkcie przeznaczonym na „Uwagi” należy wpisać wyrazy „brak uwag”.

Powyższe dotyczy zasad wypełniania pozostałych punktów części IV protokołu – UWAGI I ADNOTACJE , tj. punktów 15-23.

Ustalenie wyników głosowania i sporządzenie protokołów głosowania w obwodzie po otwarciu urny

75

Po wypełnieniu wszystkich protokołów głosowania w zakresie punktów: 1 – 4(b) oraz 15, komisja odkłada protokół i podejmuje czynności związane z ustaleniem wyników głosowania.

Komisja sprawdza, czy pieczęcie na urnie oraz na wlocie do urny lub jednorazowe plomby (nalepki foliowe) pozostały nienaruszone, po czym otwiera urnę i wyjmuje z niej karty do głosowania.

Zaleca się zachowanie staranności przy wyjmowaniu kart z urny, aby karty do głosowania nie zostały uszkodzone. Poza tym należy wyjmować karty do głosowania z urny wyborczej w taki sposób, aby nie uszkodzić urny.

Niedopuszczalne jest przewracanie wypełnionej urny wyborczej. W przypadku, gdy urna jest znacznie zapełniona należy w pierwszej kolejności wyjąć część kart do głosowania, a dopiero później, ewentualnie ostrożnie przechylić urnę wyborczą, zachowując przy tym szczególną ostrożność.

Ustalenie wyników głosowania i sporządzenie protokołów głosowania w obwodzie po otwarciu urny

76

W przypadku stwierdzenia, że w urnie znajdują się inne przedmioty niż karty do głosowania (w tym np. czyste kartki papieru), komisja oddziela je od kart do głosowania, a informacje o ich odnalezieniu odnotowuje w punkcie 23 każdego protokołu głosowania w obwodzie.

W pierwszej kolejności komisja po otwarciu urny i wyjęciu z niej kart, wyjmuje karty do głosowania ze znajdujących się w urnie kopert na kartę do głosowania w głosowaniu korespondencyjnym i ustala ich liczbę. Liczbę tę ustala się odrębnie dla wszystkich wyborów, dla przeprowadzenia, których komisja jest właściwa. Liczby te powinny odpowiadać liczbie adnotacji w rubryce spisu „Uwagi”, że wyborca głosował korespondencyjnie. Różnica jest możliwa tylko, gdy koperta na kartę do głosowania była pusta lub, gdy w kopercie nie znajdowały się karty dla wszystkich przeprowadzanych przez komisję wyborów. Sytuację tę komisja opisuje w protokole głosowania w punkcie „Inne uwagi”, wpisując np. „w jednej kopercie znajdowały się 2 karty do głosowania”. Koperty na kartę do głosowania, z których komisja wyjęła kartę, komisja pakuje w pakiet, opisuje go i odkłada.

Ustalenie wyników głosowania i sporządzenie protokołów głosowania w obwodzie po otwarciu urny

77

Następnie komisja przegląda wszystkie karty i wydziela z nich karty całkowicie przedarte na dwie lub więcej części, których nie bierze się pod uwagę przy obliczeniach. Karty takie należy zapakować w pakiet, opieczetować go i opisać.

Procedura w obwodach odrębnych, w których stosowana była urna pomocnicza:

otwarcia urny pomocniczej komisja dokonuje przed otwarciem urny zasadniczej; po otwarciu urny pomocniczej komisja sprawdza, czy liczba kart każdego rodzaju wyjętych z urny pomocniczej odpowiada liczbie osób, które głosowały przy wykorzystaniu urny pomocniczej. Jeżeli komisja nie stwierdzi rozbieżności, karty wyjęte z urny pomocniczej włącza się do obliczeń wyników głosowania dokonywanych dla całego obwodu; w przypadku stwierdzenia różnic należy wyjaśnić ich przypuszczalną przyczynę i omówić w punkcie 15 właściwego protokołu głosowania lub w formie załącznika do protokołu;

Ustalenie wyników głosowania i sporządzenie protokołów głosowania w obwodzie po otwarciu urny – punkty 9 i 16 protokołu

78

III. USTALENIE WYNIKÓW GŁOSOWANIA

Obwodowa komisja wyborcza stwierdziła, że pieczęcie na urnie pozostały nienaruszone. Po wyjęciu kart z urny komisja ustaliła na ich podstawie następujące wyniki głosowania:

9	Liczba kart wyjętych z urny			3	2	0
9a	w tym liczba kart wyjętych z kopert na karty do głosowania w głosowaniu korespondencyjnym					0

Uwaga! Liczba z pkt. 9 pomniejszona o liczbę z pkt. 9a powinna być równa liczbie z pkt. 4. Dodatkowo liczba z pkt. 8a nie powinna być większa od liczby z pkt. 8e; jeśli tak nie jest — przypuszczalną przyczynę należy opisać w pkt. 16.

15.***) Uwagi o przypuszczalnej przyczynie różnicy pomiędzy liczbą z pkt. 9 pomniejszoną o liczbę z pkt. 9a a liczbą z pkt. 4, a także o przypuszczalnej przyczynie różnicy pomiędzy liczbą z pkt. 9a a liczbą z pkt. 8e; jeżeli różnice nie występują, wpisać „brak uwag”: .....
.....**BRAK UWAG**.....

UWAGA:

komisje, w których nie było kopert na karty do głosowania w głosowaniu korespondencyjnym wpisują cyfrę „0” w punkcie 9a każdego protokołu.

Ustalenie wyników głosowania i sporządzenie protokołów głosowania w obwodzie po otwarciu urny – punkty 9 i 16 protokołu

79

Jeżeli liczba kart wyjętych z urny (punkt 9 protokołu) pomniejszona o liczbę kart wyjętych z kopert na kartę do głosowania (punkt 9a protokołu) nie jest równa liczbie wyborców, którym wydano karty do głosowania (punkt 4 protokołu), wówczas przypuszczalną przyczynę tego stanu rzeczy należy omówić w punkcie 16 właściwego protokołu głosowania. Przyczynę tę należy ustalić po przeliczeniu kart ważnych i nieważnych. Jeżeli różnica nie występuje, w punkcie tym należy wpisać wyrazy „Brak uwag”.

Analogicznie należy postąpić, jeżeli liczba kart wyjętych z kopert na kartę do głosowania (punkt 9a protokołu) jest większa od liczby kopert na kartę do głosowania wrzuconych do urny (punkt 8e protokołu).

Sprawdzenia dokonuje się odrębnie dla każdego protokołu głosowania.

Ustalenie wyników głosowania i sporządzenie protokołów głosowania w obwodzie po otwarciu urny – punkty 10, 11 i 17 protokołu

80

10	Liczba kart nieważnych (<i>innych niż urzędowo ustalone lub nieopatrzonych pieczęcią obwodowej komisji wyborczej</i>)					1
11	Liczba kart ważnych			3	1	9

Uwaga! Suma liczb z pkt. 10 i 11 **musi być** równa liczbie z pkt. 9.
Jeśli w pkt. 10 liczba jest większa niż 0, przyczynę należy opisać w pkt. 17.

17.***) Uwagi o przypuszczalnej przyczynie wystąpienia kart nieważnych (pkt. 10); jeżeli liczba w pkt. 9 wynosi 0, wpisać „brak uwag”: .....
Z urny wyjęto kartę bez pieczęci komisji.

Komisja wydziela i liczy karty nieważne (tj. inne niż ustalone urzędowo lub nieopatrzone pieczęcią obwodowej komisji wyborczej), oddzielnie do każdej z rad i w wyborach wójta. Ustalone liczby kart nieważnych wpisuje się w punkcie 10 właściwego protokołu głosowania.

Ustalenie wyników głosowania i sporządzenie protokołów głosowania w obwodzie po otwarciu urny – punkty 10, 11 i 17 protokołu

81

Kartami nieważnymi są min.:

- karty inne niż urzędowo ustalone,
- karty nieopatrzone pieczęcią obwodowej komisji,
- karty opatrzone pieczęcią innej obwodowej komisji,
- karty wykonane wadliwie przez drukarnię np. brak zadruku części karty, których wadliwość przeoczyła komisja,

Należy uważać, aby omyłkowo w tym punkcie protokołu nie wpisać liczby **głosów nieważnych**, o których będzie mowa w dalszej części prezentacji.

Również nie należy w tym punkcie protokołu ujmować **kart całkowicie przedartych na dwie lub więcej części**. Kart tych nie uwzględnia się w obliczeniach. Mogą one stanowić przyczynę różnicy w wydanych wyborcom kartach a kartach wyjętych z urny

Ustalenie wyników głosowania i sporządzenie protokołów głosowania w obwodzie po otwarciu urny – punkty 10, 11 i 17 protokołu

82

Jeżeli liczba kart nieważnych jest większa niż 0, przypuszczalną przyczynę wystąpienia kart nieważnych należy opisać w punkcie 16 właściwego protokołu głosowania.

Jeżeli liczba kart nieważnych wynosi 0, w punkcie 9 protokołu należy wpisać „0”, a w punkcie 17 protokołu wyrazy „Brak uwag”.

Karty nieważne należy zapakować w pakiety, odrębnie do każdej z wybieranych rad i do wyborów wójta, opieczętować je i opisać.

„Karty nieważne w wyborach ..... (wpisać rodzaj wyborów),
w dniu ..... 202... r. – .....
(liczba)

Ustalenie wyników głosowania i sporządzenie protokołów głosowania w obwodzie po otwarciu urny – punkty 10, 11 i 17 protokołu

83

Pozostałe karty **są kartami ważnymi (z głosami ważnymi i nieważnymi)** i na ich podstawie ustala się wyniki głosowania. Karty ważne należy policzyć, odrębnie do każdej z wybieranych rad i w wyborach wójta.

Liczbę kart ważnych wpisuje się w punkcie 11 właściwego protokołu głosowania.

Suma kart nieważnych (punkt 10 protokołu) i kart ważnych (punkt 11 protokołu) musi być równa liczbie kart wyjętych z urny (punkt 9 protokołu).

Ustalenie wyników głosowania i sporządzenie protokołów głosowania w obwodzie po otwarciu urny

84

Następnie komisja ustala wyniki głosowania w następującej kolejności (o ile głosowanie w danych wyborach było w obwodzie głosowania przeprowadzane) w wyborach:

- 1) do rady gminy;**
- 2) rady powiatu;**
- 3) sejmiku województwa;**
- 4) wójta.**

UWAGA:

W pierwszej kolejności komisja ustala wyniki wyborów do rady gminy. W związku z powyższym, do dalszych czynności należy pozostawić karty ważne w wyborach do rady gminy, a pozostałe karty ważne należy zapakować tymczasowo w odrębne pakiety (według wyborów), opisać je i opieczętować.

Pakiety te muszą pozostawać w pomieszczeniu, w którym komisja ustala wyniki głosowania.

Ustalenie wyników głosowania i sporządzenie protokołów głosowania w obwodzie po otwarciu urny – ustalenie ważności głosu

85

Ustalając, czy głos na karcie jest ważny, czy nieważny, komisja stosuje poniższe reguły:

- **w przypadkach wątpliwych należy przyjmować, że znakiem „x” postawionym w kratce są co najmniej dwie linie, które przecinają się w obrębie kratki. Ustalenie, czy postawiony znak jest znakiem „x” w rozumieniu Kodeksu wyborczego oraz, czy postawiony jest on w kratce, czy poza nią, należy do komisji;**
- **wszelkie znaki, wykreślenia, przekreślenia, w tym również i znak „x” postawiony przez wyborcę poza przeznaczoną na to kratką, traktuje się jako dopiski, które nie wpływają na ważność głosu;**
- **wszelkie inne znaki niż znak „x”, tj. niebędące co najmniej dwiema liniami, które przecinają się w obrębie kratki, naniesione w obrębie kratki, również nie wpływają na ważność głosu.**

Ustalenie wyników głosowania i sporządzenie protokołów głosowania w obwodzie po otwarciu urny – ustalenie ważności głosu

86

Do stwierdzenia, czy głos oddany na karcie do głosowania jest głosem ważnym, czy też głosem nieważnym, **uprawniona jest tylko obwodowa komisja wyborcza.**

Uznania głosu za nieważny komisja dokonuje po okazaniu karty wszystkim członkom komisji uczestniczącym w ustalaniu wyniku głosowania.

Nie ma możliwości występowania z pytaniami w tym zakresie do innych podmiotów, w tym do komisarza wyborczego, urzędnika wyborczego, czy delegatury KBW.

Odpowiedzią może być jedynie przytoczenie brzmienia art. 5 ust. 12 Kodeksu wyborczego – **„znak „x” – rozumie się przez to co najmniej dwie linie, które przecinają się w obrębie kratki”.**

Ustalenie wyników głosowania w wyborach do rady gminy powyżej 20 000 mieszkańców, Rady Powiatu, Sejmiku Województwa

Okręg wyborczy nr ...

KARTA DO GŁOSOWANIA

w wyborach do Rady ..... w dniu ... f. (nazwa rady i gminy)

LISTY KANDYDATÓW NA RADNYCH

☐	Lista nr ...	☐	Lista nr ...	☐	Lista nr ...
01	☐	01	☐	01	☐
02	☐	02	☐	02	☐
03	☐	03	☐	03	☐
04	☐	04	☐	04	☐
05	☐	05	☐	05	☐
06	☐	06	☒	06	☐
07	☐	07	☐	07	☐
08	☐	08	☐	08	☐
09	☐	09	☐	09	☐
10	☐	10	☐	10	☐

Informacja

- Znajdź listę kandydatów, na którą chcesz zagłosować.
- Postaw znak „X” w kratce przy nazwisku wybranego kandydata **wyłącznie na tej liście**.
- Jeżeli postawisz znak „X” na więcej niż jednej liście kandydatów, Twój głos będzie nieważny.
- Znak „X” to co najmniej dwie linie przecinające się wewnątrz kratki.

Kiedy oddany głos jest ważny?

Wyborca może głosować tylko na jedną listę i na jednego kandydata z tej listy, przez co wskazuje jego pierwszeństwo do otrzymania mandatu, tak oddane głosy wyborców są głosami ważnymi.

Ustalenie wyników głosowania w wyborach do rady gminy powyżej 20 000 mieszkańców, Rady Powiatu, Sejmiku Województwa

Głos uznaje się za ważny także, gdy wyborca postawił znak „x”:

- 1) na jednej liście przy nazwisku dwóch lub więcej kandydatów. Głos taki traktuje się jako oddany na tego kandydata spośród tych, przy których postawiono znak „x”, którego nazwisko jest umieszczone wyżej na tej liście;**
- 2) wyłącznie przy nazwisku skreślonego kandydata. Głos taki traktuje się jako oddany na listę bez wskazania pierwszeństwa do uzyskania mandatu;**
- 3) przy nazwisku skreślonego kandydata oraz przy nazwisku innego kandydata z tej samej listy. Głos taki traktuje się jako oddany na nieskreślonego kandydata;**
- 4) przy nazwisku kandydata skreślonego z jednej listy i przy nazwisku kandydata z innej listy. Głos taki traktuje się jako oddany na nieskreślonego kandydata z tej innej listy;**
- 5) przy nazwisku kandydata z unieważnionej listy i przy nazwisku kandydata z innej (ale tylko jednej) listy. Głos taki traktuje się jako oddany na kandydata z listy, której rejestracja nie została unieważniona.**

Ustalenie wyników głosowania w wyborach do rady gminy powyżej 20 000 mieszkańców, Rady Powiatu, Rady Sejmiku Województwa

Okręg wyborczy nr ...

KARTA DO GŁOSOWANIA

w wyborach do Rady ..... w dniu ... r.

(miasta, rady i gminy)

LISTY KANDYDATÓW NA RADNYCH

☐	Lista nr ...	☐	Lista nr ...	☐	Lista nr ...
01	☐	01	☐	01	☐
02	☐	02	☐	02	☐
03	☐	03	☐	03	☒
04	☐	04	☐	04	☐
05	☐	05	☐	05	☐
06	☐	06	☐	06	☐
07	☐	07	☐	07	☒
08	☐	08	☐	08	☐
09	☐	09	☐	09	☐
10	☒	10	☐	10	☐

☐	Lista nr ...	☐	Lista nr ...	☐	Lista nr ...
01	☐	01	☐	01	☐
02	☐	02	☐	02	☐
03	☐	03	☐	03	☒
04	☐	04	☐	04	☐
05	☐	05	☐	05	☐
06	☐	06	☒	06	☐
07	☐	07	☐	07	☐
08	☐	08	☐	08	☐
09	☐	09	☐	09	☐
10	☐	10	☐	10	☐

Informacja

1. Znajdź listę kandydatów, na którą chcesz zagłosować.
2. Postaw znak „X” w kratce przy nazwisku wybranego kandydata **wyłącznie na tej liście**.
3. Jeżeli postawisz znak „X” na więcej niż jednej liście kandydatów, Twój głos będzie nieważny.
4. Znak „X” to co najmniej dwie linie przecinające się wewnątrz kratki.

Kiedy oddany głos nie jest ważny?

Za nieważny uznaje się głos, gdy wyborca w kratce na karcie do głosowania:

- 1) postawił znak „x” przy nazwiskach dwóch lub większej liczby kandydatów z różnych list;
- 2) nie postawił znaku „x” przy nazwisku żadnego kandydata;
- 3) postawił znak „x” wyłącznie przy nazwisku kandydata z listy, której rejestrację unieważniono.

Ustalenie wyników głosowania w wyborach do rady gminy powyżej 20 000 mieszkańców, Rady Powiatu, Rady Sejmiku Województwa

91

Wyodrębnione karty z głosami nieważnymi komisja liczy i ich łączną ustaloną liczbę 12 protokołu głosowania. Następnie komisja dokonuje oceny przyczyny nieważności głosu i rozkłada oddzielnie karty według przyczyny nieważności głosu.

12	Liczba głosów nieważnych (<i>z kart ważnych</i>)					5
12a	w tym z powodu postawienia znaku „X” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów z różnych list					2
12b	w tym z powodu niepostawienia znaku „X” obok nazwiska żadnego kandydata					3
12c	w tym z powodu postawienia znaku „X” wyłącznie obok nazwiska kandydata na liście, której rejestracja została unieważniona (<i>art. 436 § 3 i 6 Kodeksu wyborczego</i>)					0

Uwaga! Suma liczb z pkt. 12a – 12c musi być równa liczbie z pkt. 12.

„Głosy nieważne z kart ważnych w wyborach do Rady Gminy (Miasta), Rady Powiatu/Sejmiku Województwa.

Lista nr ..... –.....” w wyborach w dniu 7 kwietnia 2024 r.
(liczba)

Ustalenie wyników głosowania w wyborach do rady gminy powyżej 20 000 mieszkańców, Rady Powiatu, Rady Sejmiku Województwa

92

13	Liczba głosów ważnych oddanych łącznie na wszystkie listy kandydatów (z kart ważnych)		1	5	6	0
----	---	--	---	---	---	---

Uwaga! Suma liczb z pkt. 12 i 13 **musi być** równa liczbie z pkt. 11.

Punkt 12 - Liczba głosów nieważnych (z kart ważnych)

Punkt 11 - Liczba kart ważnych

Wypełniając punkt 13 protokołu, komisja posługując się przygotowanymi wcześniej arkuszami pomocniczymi:

- odrębnie ustala ile głosów ważnych zostało oddanych na każdą z list kandydatów,
- sumuje liczby głosów ważnych oddanych na poszczególne listy kandydatów.

Otrzymana liczba musi być identyczna z liczbą wpisaną w punkcie 13.

Ustalenie wyników głosowania w wyborach do rady gminy powyżej 20 000 mieszkańców, Rady Powiatu, Rady Sejmiku Województwa

93

Kolejną czynnością jest ustalenie liczby głosów oddanych na poszczególnych kandydatów z każdej listy.

Czynność ta polega na sumowaniu liczby głosów oddanych na poszczególnych kandydatów z danej listy.

Uzyskany wynik komisja wpisuje na arkuszu pomocniczym w rubryce „Razem”.

Uzyskany wynik powinien być taki jak liczba głosów ważnych oddanych na listę.

!!! Wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja, gdy na liście znajduje się nazwisko skreślonego kandydata!!!

Ustalone liczby komisja wpisuje (w arkuszu pomocniczym) przy nazwiskach poszczególnych kandydatów.

Ustalenie wyników głosowania w wyborach do rady gminy powyżej 20 000 mieszkańców, Rady Powiatu, Rady Sejmiku Województwa

94

Ustalenie liczby oddanych głosów na listę, w której brak skreślonych kandydatów

14. Na poszczególne listy kandydatów i umieszczonych na nich kandydatów oddano następujące liczby głosów ważnych:

Lista nr ..... - .....
(nr listy) (skrót nazwy komitetu wyborczego)

Liczba głosów ważnych oddanych na listę:			3	2	6
--	--	--	---	---	---

Na poszczególnych kandydatów z tej listy oddano następujące liczby głosów ważnych:

1	BRATEK Tadeusz Jan			1	2	1
2	NIEZAPOMINAJKA Teresa Michalina				7	6
3	STOKROTKA Karolina Teresa				2	4
4	GOŹDZIK Kewin Józef				1	2
5	CHABER Sylwester				5	7
6	CHRYZANTEMA Jessica Barbara				3	6
	Razem			3	2	6

Uwaga! Suma głosów oddanych na wszystkich kandydatów z danej listy (rubryka „Razem”) równa się liczbie głosów ważnych oddanych na tę listę. Wyjątek od tej zasady może dotyczyć listy, na której znajduje się nazwisko kandydata skreślonego z listy.

Ustalenie wyników głosowania w wyborach do rady gminy powyżej 20 000 mieszkańców, Rady Powiatu, Rady Sejmiku Województwa

95

Ustalenie liczby oddanych głosów na listę w której widnieje kandydat skreślony po wydruku kart

14. Na poszczególne listy kandydatów i umieszczonych na nich kandydatów oddano następujące liczby głosów ważnych:

Lista nr ..... - .....
(nr listy) (skrót nazwy komitetu wyborczego)

Liczba głosów ważnych oddanych na listę:			3	2	6
--	--	--	---	---	---

Na poszczególnych kandydatów z tej listy oddano następujące liczby głosów ważnych:

1	BRATEK Tadeusz Jan			1	2	1
2	NIEZAPOMINAJKA Teresa Michalina				7	6
3	~~STOKROTKA Karolina Teresa~~	X	X	X	X	X
4	GOŹDZIK Kewin Józef				1	2
5	CHABER Sylwester				5	7
6	CHRYZANTEMA Jessica Barbara				3	6
	Razem			3	0	2

Uwaga! Suma głosów oddanych na wszystkich kandydatów z danej listy (rubryka „Razem”) równa się liczbie głosów ważnych oddanych na tę listę. Wyjątek od tej zasady może dotyczyć listy, na której znajduje się nazwisko kandydata skreślonego z listy.

Ustalenie wyników głosowania w wyborach do rady gminy powyżej 20 000 mieszkańców, Rady Powiatu, Rady Sejmiku Województwa

96

Następnie komisja wypełnia w pozostałych punktach protokołów głosowania w obwodzie w wyborach do rady (sejmiku).

Komisja sprawdza nienaruszalność tymczasowego pakietu zawierającego ważne karty do głosowania w wyborach **do kolejnej rady** i przystępuje do ustalenia wyników głosowania.

Po ustaleniu wyniku głosowania do wszystkich rad, komisja przystępuje do ustalenia wyników głosowania na wójta.

Ustalenie wyników głosowania w wyborach wójta w przypadku, gdy w wyborach kandyduje dwóch lub więcej kandydatów

KARTA DO GŁOSOWANIA

w wyborach ..... w dniu ..... r.

kandydaci na .....
(nazwa organu wykonawczego i gminy/miasta)
(wójta, burmistrza, prezydenta miasta)

01	AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA Bbbbbbbbbbbb 37 (nazwisko i imię - imiona) zgłoszonym przez AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA BbbbbbbbbbbbBB 45. (skrót nazwy komitetu wyborczego)	☐
02	..... (nazwisko i imię - imiona) zgłoszonym przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	☐
03	..... (nazwisko i imię - imiona) zgłoszonym przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	☐
04	..... (nazwisko i imię - imiona) zgłoszonym przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	☐
05	..... (nazwisko i imię - imiona) zgłoszonym przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	☐
06	X ..... (nazwisko i imię - imiona) zgłoszonym przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	☐
07	..... (nazwisko i imię - imiona) zgłoszonym przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	☐
08	..... (nazwisko i imię - imiona) zgłoszonym przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	☐
09	..... (nazwisko i imię - imiona) zgłoszonym przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	☐
10	..... (nazwisko i imię - imiona) zgłoszonym przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	☐
11	..... (nazwisko i imię - imiona) zgłoszonym przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	☐
12	..... (nazwisko i imię - imiona) zgłoszonym przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	☐
13	..... (nazwisko i imię - imiona) zgłoszonym przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	☐
14	..... (nazwisko i imię - imiona) zgłoszonym przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	☐
15	..... (nazwisko i imię - imiona) zgłoszonym przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	☐

Informacja

1. Znajdź kandydata, na którego chcesz zgłasować.
2. Postaw znak „X” w kratce **wyłącznie** przy nazwisku tego kandydata.
3. Jeżeli postawisz znak „X” przy nazwisku więcej niż jednego kandydata, Twój głos będzie nieważny.
4. Znak „X” to co najmniej dwie linie przecinające się wewnątrz kratki.

pieczęć terytoralnej komisji wyborczej

GŁOS WAŻNY

Głos jest ważny, jeżeli wyborca na karcie do głosowania postawił znak „x” obok nazwiska tylko jednego kandydata.

Za głos ważny należy uznać także głos oddany na kandydata nieskreślonego oraz na kandydata, którego nazwisko zostało skreślone.

Głos taki zalicza się kandydatowi, którego nazwisko nie zostało skreślone.

Ustalenie wyników głosowania w wyborach wójta w przypadku, gdy w wyborach kandyduje dwóch lub więcej kandydatów

GŁOS NIEWAŻNY

Za nieważny uznaje się głos, gdy wyborca w kratce na karcie do głosowania:

1. postawił znak „x” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów; liczbę głosów nieważnych z tej przyczyny wpisuje się w punkcie 12a protokołu głosowania;
2. nie postawił znaku „x” obok nazwiska żadnego kandydata; liczbę głosów nieważnych z tej przyczyny wpisuje się w punkcie 12b protokołu głosowania;
3. postawił znak „x” tylko obok nazwiska kandydata, którego nazwisko zostało skreślone; liczbę głosów nieważnych z tej przyczyny wpisuje się w punkcie 12c protokołu głosowania.

KARTA DO GŁOSOWANIA

w wyborach ..... w dniu ..... f. ○ ○ ○ ○
(nazwa organu wykonawczego i gminy/miasta)

kandydaci na .....
(wójta, burmistrza, prezydenta miasta)

01	☐	AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA Bbbbbbbbbbbb	☐
		(nazwisko i imię - imiona)	
		zgłoszonymi przez AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA BbbbbbbbbbbbBB 45	
		(skrót nazwy komitetu wyborczego)	
02	☐		☐
		(nazwisko i imię - imiona)	
		zgłoszonymi przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	
03	☐		☐
		(nazwisko i imię - imiona)	
		zgłoszonymi przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	
04	☐		☐
		(nazwisko i imię - imiona)	
		zgłoszonymi przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	
05	☐		☐
		(nazwisko i imię - imiona)	
		zgłoszonymi przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	
06	☐		☐
		(nazwisko i imię - imiona)	
		zgłoszonymi przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	
07	☒		☐
		(nazwisko i imię - imiona)	
		zgłoszonymi przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	
08	☐		☐
		(nazwisko i imię - imiona)	
		zgłoszonymi przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	
09	☒		☐
		(nazwisko i imię - imiona)	
		zgłoszonymi przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	
10	☐		☐
		(nazwisko i imię - imiona)	
		zgłoszonymi przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	
11	☐		☐
		(nazwisko i imię - imiona)	
		zgłoszonymi przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	
12	☐		☐
		(nazwisko i imię - imiona)	
		zgłoszonymi przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	
13	☐		☐
		(nazwisko i imię - imiona)	
		zgłoszonymi przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	
14	☒		☐
		(nazwisko i imię - imiona)	
		zgłoszonymi przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	
15	☒		☐
		(nazwisko i imię - imiona)	
		zgłoszonymi przez ..... (skrót nazwy komitetu wyborczego)	

Informacja

1. Znajdź kandydata, na którego chcesz zgłosować.
2. Postaw znak „X” w kratce **wyłącznie** przy nazwisku tego kandydata.
3. Jeżeli postawisz znak „X” przy nazwisku więcej niż jednego kandydata, Twój głos będzie nieważny.
4. Znak „X” to co najmniej dwie linie przecinające się wewnątrz kratki.

pieczęć terytorialnej komisji wyborczej

Ustalenie wyników głosowania w wyborach wójta w przypadku, gdy w wyborach kandyduje dwóch lub więcej kandydatów

12	Liczba głosów nieważnych (z kart ważnych)					3
12a	w tym z powodu postawienia znaku „X” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów					1
12b	w tym z powodu niepostawienia znaku „X” obok nazwiska żadnego kandydata					2
12c	w tym z powodu postawienia znaku „X” wyłącznie obok nazwiska skreślonego kandydata					0

Uwaga! Suma liczb z pkt. 12a – 12c musi być równa liczbie z pkt. 12.

Karty ważne z głosami nieważnymi należy zapakować w odrębne pakiety – według przyczyn nieważności głosu – opieczętować je i opisać „Głosy nieważne z kart ważnych w wyborach Wójta (Burmistrza, Prezydenta Miasta) w dniu 7 kwietnia 2024 r. z powodu

..... – .....

(przyczyna nieważności)   (liczba)

Ustalenie wyników głosowania w wyborach wójta w przypadku, gdy w wyborach kandyduje dwóch lub więcej kandydatów

100

13	Liczba głosów ważnych oddanych łącznie na wszystkich kandydatów (z kart ważnych)		3	4	5	9
----	---	--	---	---	---	---

Uwaga! Suma liczb z pkt. 12 i 13 musi być równa liczbie z pkt. 11.

14. Na poszczególnych kandydatów na wójta, burmistrza, prezydenta miasta^{*)} oddano następujące liczby głosów ważnych:

Lp.	Nazwisko i imię – imiona	Zgłoszony przez <small>(skrót nazwy komitetu wyborczego)</small>	Liczba głosów ważnych				
1	KOT Andrzej Marian	KWW A. KOTA			6	7	8
2	LIS Leon Ryszard	KWW L. LISA			7	9	0
3	SARNA Beata Agnieszka	KWW B. SARNY			9	8	9
4	WILK Karol	KWW K. WILKA	1	0	0	0	2
5							
...							
		Razem	3	4	5	5	9

Taka sama liczba

Uwaga! Suma głosów oddanych na wszystkich kandydatów (rubryka „Razem”) i głosów nieważnych (pkt. 12) **musi być** równa liczbie z pkt. 11, czyli liczbie kart ważnych.

W dalszej kolejności należy dodać liczbę głosów nieważnych (punkt 12) i głosów ważnych oddanych na wszystkich kandydatów (punkt 14 z rubryki RAZEM).

Wynik tego sumowania - musi być identyczny jak liczba wpisana w punkcie 11 protokołu.

**Ustalenie wyników głosowania
w wyborach wójta w przypadku, gdy w wyborach
kandyduje tylko jeden kandydat.**

101

Wyborca głosuje za wyborem kandydata albo przeciw wyborowi kandydata.

Zatem głosem **ważnym** jest głos:

Za wyborem kandydata

Przeciw wyborowi kandydata.

TAK

NIE

Za głos nieważny uznaje się głos, gdy wyborca w kratce na karcie do głosowania:

- 1) postawił znak „x” jednocześnie w kratce za wyborem kandydata i w kratce przeciw wyborowi kandydata; liczbę głosów nieważnych z tej przyczyny wpisuje się w punkcie 11a protokołu głosowania;
- 2) nie postawił znaku „x” ani za wyborem kandydata, ani przeciw wyborowi kandydata; liczbę głosów nieważnych z tej przyczyny wpisuje się w punkcie 11b protokołu głosowania.

Ustalenie wyników głosowania w wyborach wójta w przypadku, gdy w wyborach kandyduje tylko jeden kandydat – wzór karty.

KARTA DO GŁOSOWANIA

w wyborach .....
(nazwa organu wykonawczego i gminy/miasta)

dniu ..... r.

Kandydat na .....
(wójta, burmistrza, prezydenta miasta)

zgłoszony/a przez AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA BbbbbbbbbbbbbbbB 45.....
(skrót nazwy komisji wyborczej)

TAK

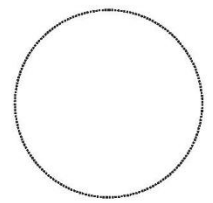
AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA Bbbbbbbbbbbbbbb

NIE

(nazwisko i imię - imiona)

Informacja

1. Jeżeli chcesz zagłosować na kandydata, postaw znak „X” w kratce przy słowie „TAK”.
2. Jeżeli nie chcesz zagłosować na kandydata, postaw znak „X” w kratce przy słowie „NIE”.
3. Jeżeli postawisz znak „X” w obu kratkach albo nie postawisz znaku „X” w żadnej kratce, Twój głos będzie nieważny.
4. Znak „X” to co najmniej dwie linie przecinające się wewnątrz kratki.

Ustalenie wyników głosowania w wyborach wójta w przypadku, gdy w wyborach kandyduje tylko jeden kandydat

103

Dane kandydata

Nazwisko i imię – imiona		SAMOTNY Adam Stanisław				
Zgłoszony przez <small>(skrót nazwy komitetu wyborczego)</small>		KWW ADAMA SAMOTNEGO				
1	Liczba głosów ważnych za wyborem kandydata		1	3	4	4
2	Liczba głosów ważnych przeciw wyborowi kandydata				2	7
	Razem		1	3	7	1

Uwaga! Suma głosów oddanych za wyborem kandydata i przeciw wyborowi kandydata (rubryka „Razem”) i głosów nieważnych (pkt. 11) **musi być** równa liczbie z pkt. 10, czyli liczbie kart ważnych.

Wypełnianie punktów 15 – 18 protokołów głosowania

IV. UWAGI I ADNOTACJE

15.***) Uwagi o przypuszczalnej przyczynie różnicy pomiędzy sumą liczb z pkt. 3 i 4 a liczbą z pkt. 1; jeżeli różnica nie występuje, wpisać „brak uwag”: ..... **Brak uwag**.....
.....

16.***) Uwagi o przypuszczalnej przyczynie różnicy pomiędzy liczbą z pkt. 9 pomniejszoną o liczbę z pkt. 9a a liczbą z pkt. 4, a także o przypuszczalnej przyczynie różnicy pomiędzy liczbą z pkt. 9a a liczbą z pkt. 8e; jeżeli różnice nie występują, wpisać „brak uwag”: .... **Wyborca prawdopodobnie wyniósł kartę do wyboru rady powiatu** .....

17.***) Uwagi o przypuszczalnej przyczynie wystąpienia kart nieważnych (pkt. 10); jeżeli liczba w pkt. 10 wynosi 0, wpisać „brak uwag”: ..... **Brak uwag** .....

18.***) W trakcie głosowania wydano następujące zarządzenia; jeżeli nie wydano, wpisać „brak zarządzeń”:
.....

**) Jeżeli treść dotycząca danego punktu protokołu nie mieści się na formularzu, należy (wyjaśnienie napisać na osobnej kartce i) dołączyć ją do protokołu, zaznaczając to w odpowiednim punkcie protokołu.

Wypełnianie punktów 19 – 20 protokołów głosowania

105

19.***) Liczba mężów zaufania obecnych w obwodzie; jeżeli nie było mężów zaufania wpisać „0”:

20.***) Liczba mężów zaufania, którym wydano zaświadczenie stwierdzające spełnienie warunków niezbędnych do wypłaty diety; jeżeli nie było takich mężów zaufania wpisać „0”:

- Jeżeli przy pracach komisji obecni byli mężowie zaufania, **w punkcie 19** każdego protokołu głosowania – należy wpisać ich liczbę. Jeżeli w komisji **nie było** mężów zaufania, w punkcie tym należy **wpisać „0”**.
- **Czynność tę wykonuje się odrębnie we wszystkich protokołach głosowania w wyborach do poszczególnych rad oraz w wyborach wójta.**
- **Wpisane do protokołu liczby mężów zaufania** obecnych przy pracach komisji **muszą być takie same** w każdym protokole głosowania.
- Komisja wpisuje **w punkcie 20** każdego protokołu głosowania liczbę mężów zaufania, którym, na podstawie prowadzonej przez przewodniczącego komisji lub jego zastępcę ewidencji czasu przebywania mężów zaufania w lokalu wyborczym, wydane zostanie zaświadczenie stwierdzające spełnienie warunków niezbędnych do wypłaty diety. Jeżeli w komisji nie było takich mężów zaufania, tj. spełniających te warunki, należy wpisać „0”.
- **Czynność tę wykonuje się odrębnie we wszystkich protokołach głosowania w wyborach do poszczególnych rad oraz w wyborach wójta.**
- **Wpisane do protokołu liczby mężów zaufania**, którym wydano zaświadczenie stwierdzające spełnienie warunków niezbędnych do wypłaty diety **muszą być takie same** w każdym protokole głosowania.

Wypełnianie punktów 21 - 23 protokołów głosowania

21.***) Adnotacja o wniesieniu uwag przez mężów zaufania z wymienieniem konkretnych zarzutów^{***)}; jeżeli nie ma, wpisać odpowiednio „brak zarzutów” lub „brak mężów zaufania w obwodzie”: ..... **Brak mężów zaufania w obwodzie** .....

22.***) Adnotacja o wniesieniu uwag przez członków obwodowej komisji wyborczej z wymienieniem konkretnych zarzutów^{***)}; jeżeli nie ma, wpisać „brak zarzutów”: ..... **Brak zarzutów** .....

23.***) Inne uwagi; jeżeli nie ma, wpisać „brak uwag”: ..... **z urny wyjęto jedną kartę przedartą na dwie części** .....

***) W razie zgłoszenia uwag przez mężów zaufania lub członków obwodowej komisji wyborczej, stanowisko obwodowej komisji wyborczej wobec zarzutów należy dołączyć do protokołu.

Komisja ma obowiązek ustosunkować się do zarzutów wniesionych przez mężów zaufania lub członków komisji, załączając do protokołu wyjaśnienia.

SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW

Jeżeli obwodowa komisja nie ma obsługi informatycznej w swojej siedzibie lub zachodzą przeszkody w wykorzystaniu systemu informatycznego, sporządza protokoły ręcznie, a następnie przekazuje właściwym komisjom terytorialnym.

107

Jeżeli obwodowa komisja posiada obsługę informatyczną w swojej siedzibie i nie zachodzą przeszkody w wykorzystaniu systemu informatycznego, po ręcznym sporządzeniu projektu protokołu głosowania w obwodzie komisja wprowadza dane z protokołu do aplikacji „Protokoły obwodowe”, zwanej dalej „aplikacją”, dostarczonej komisji wraz z systemem informatycznym Wsparcie Organów Wyborczych (WOW).

SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW

Procedura wprowadzania danych do aplikacji oraz sprawdzenia poprawności sporządzenia projektu protokołu głosowania.

108

- **W każdym etapie prac w aplikacji, oprócz osoby odpowiedzialnej za obsługę informatyczną komisji, powinien brać udział przewodniczący komisji lub jego zastępca; przy tych czynnościach mogą być też obecni pozostali członkowie komisji, mężowie zaufania i obserwatorzy społeczni oraz obserwatorzy międzynarodowi.**
- **Przewodniczący lub zastępca przewodniczącego komisji przekazuje osobie odpowiedzialnej za obsługę informatyczną sporządzone przez komisję projekty protokołu głosowania w obwodzie do rad i w wyborach wójta.**
- **Osoba ta wprowadza wszystkie dane z projektów protokołów do aplikacji.**
- **W trakcie wprowadzania danych aplikacja może sygnalizować na ekranie monitora błędy (w kolorze czerwonym) i ostrzeżenia (w kolorze niebieskim).**
- **Mimo tej sygnalizacji przygotowane dane liczbowe należy wprowadzić do końca.**

SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW

Co zrobić, gdy po wprowadzeniu wszystkich danych liczbowych aplikacja sygnalizuje błędy lub ostrzeżenia?

109

- Należy wydrukować zestawienie błędów.
- Obowiązkiem komisji jest ustalenie przyczyny błędu i jego usunięcie przez wprowadzenie w odpowiednich rubrykach prawidłowych danych liczbowych, **bowiem bez usunięcia błędów protokół nie może zostać wydrukowany.**
- W tym celu komisja powinna przeanalizować treść komunikatu o błędzie, sprawdzić odpowiednie dane liczbowe na arkuszach pomocniczych, sprawdzić prawidłowość działań arytmetycznych, a jeśli to jest konieczne – powtórzyć czynności związane z ustaleniem wyników głosowania.
- Wydrukowane zestawienie błędów podpisują wszystkie osoby wchodzące w skład komisji uczestniczące w ustalaniu wyników głosowania oraz opatruje się je pieczęcią komisji.
- Dokument ten nie jest przekazywany do terytorialnej komisji wyborczej, lecz pozostaje w dokumentacji komisji obwodowej;

Uwaga:
błędy wyświetlane są na **czzerwono**,
ostrzeżenia wyświetlane są na **niebiesko**.

SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW

110

W przypadku gdy aplikacja nie sygnalizuje błędów (zostały usunięte lub ich nie było), a jedynie sygnalizuje ostrzeżenia, komisja wykonuje następujące czynności:

- **analizuje treści ostrzeżeń i – w razie stwierdzenia ich zasadności – dokonuje korekty danych liczbowych,**
- **jeżeli natomiast komisja, po analizie ostrzeżeń, dojdzie do wniosku, że dane liczbowe są prawidłowe, powinna wpisać zajęte stanowisko na wydruku raportu ostrzeżeń,**
- **raport ostrzeżeń podpisują wszystkie osoby wchodzące w skład komisji uczestniczącej w ustalaniu wyników głosowania oraz opatruje się go pieczęcią komisji,**
- **komisja przekazuje wraz z protokołem do właściwej terytorialnej komisji wyborczej podpisany wydruk raportu ostrzeżeń, jeśli uznała ostrzeżenia za niezasadne i nie dokonała korekty danych liczbowych.**

Jeśli aplikacja sygnalizuje ostrzeżenia, raport ostrzeżeń musi być wydrukowany.

SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW

111

Jeśli aplikacja nie sygnalizowała błędów lub zostały one usunięte, drukowane są projekty protokołów głosowania.

Awaria drukarki lub inne przeszkody w wydrukowaniu projektu protokołu nie zwalniają komisji posiadającej obsługę informatyczną z obowiązku wprowadzenia do aplikacji danych ze sporządzonych ręcznie projektów protokołów głosowania.

Należy pamiętać, że sygnalizowanie przez system informatyczny:

BŁĘDU – uniemożliwia wydrukowanie protokołu bez uprzedniego skorygowania danych zgodnie ze stanem faktycznym,

OSTRZEŻENIA – umożliwia wydrukowanie protokołu, jednak czynność to **musi** być poprzedzona analizą poprawności sporządzenia projektu protokołu głosowania. Jeśli dane wprowadzone do projektu (i zarazem do systemu) są zgodne ze stanem faktycznym, należy przyczynę niezgodności danych wpisać do RAPORTU OSTRZEŻEŃ.

SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW

112

Komisja bezwzględnie zobowiązana jest sprawdzić zgodność danych z wydrukowanymi protokołami z ustalonymi wynikami głosowania.

Sprawdzenia dokonuje się poprzez odczytanie na głos danych z wydrukowanych projektów protokołów i porównanie ich z danymi z ręcznie sporządzonych projektów protokołów przekazanych osobie odpowiedzialnej za obsługę informatyczną komisji.

UWAGA:

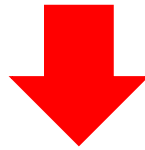
Analiza przyczyn wniesienia przez wyborców protestów wyborczych wskazuje, że częstym błędem komisji jest błędne wpisanie liczby otrzymanych głosów, przez różnych (*sąsiadujących ze sobą na liście*) kandydatów, z tej samej listy kandydatów.

SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW

113

Co należy uczynić, gdy wydrukowano już wszystkie protokoły i stwierdzono konieczność poprawienia treści jednego z protokołów?

W przypadku wydrukowania z aplikacji protokołów głosowania jakakolwiek zmiana dokonana w protokole powoduje konieczność ponownego **wydrukowania wyłącznie tego protokołu.**

Wydrukowane protokoły głosowania w obwodzie, w **dwóch egzemplarzach, podpisują wszyscy członkowie komisji obecni przy ich sporządzeniu, także ci, którzy wnieśli do nich uwagi; opatruje się je pieczęcią komisji.**

Wszyscy członkowie komisji obecni przy sporządzeniu protokołów parafują wszystkie strony każdego protokołu.

SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW

114

➤ Należy uważać, by parafy członków komisji nie były umieszczane na kodzie symbolu systemu informatycznego.

➤ Należy sprawdzić, czy wszystkie strony protokołów zawierają ten sam unikatowy kod protokołu.

Przykład

➤ Należy sprawdzić, czy protokół jest kompletny tj. czy zawiera wszystkie strony, także stronę z kodem QR.

➤ Należy sprawdzić, czy protokół podpisali wszyscy członkowie komisji obecni przy tej czynności. Czy umieszczono parafy wszystkich członków komisji na każdej stronie protokołu.

➤ Należy sprawdzić, czy do protokołu dołączono wszystkie załączniki wynikające z wpisów w poz. 17-20 protokołu.

➤ Należy sprawdzić, czy protokół został opatrzony pieczęcią obwodowej komisji wyborczej.

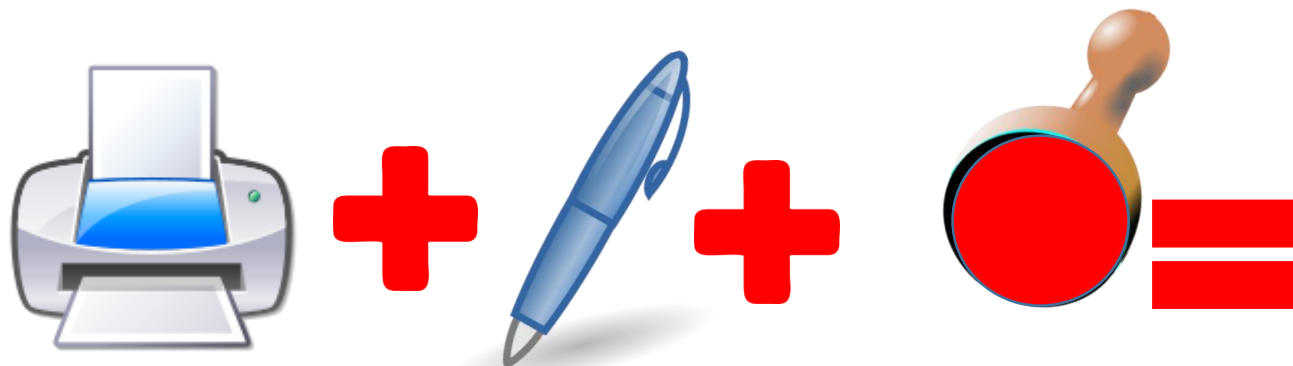
PRZESŁANIE DANYCH Z PROTOKOŁÓW DO SYSTEMU INFORMATYCZNEGO WOW

UWAGA!!!

Czynność ta może być wykonana dopiero po uprzednim:

- wydrukowaniu prawidłowo sporządzonych protokołów głosowania,
- sprawdzeniu zgodności z projektem sporządzonym ręcznie,
- podpisaniu oraz parafowaniu protokołów przez wszystkich obecnych przy tej czynności członków komisji,
- opatrzeniu protokołów pieczęcią obwodowej komisji wyborczej.

**PRZESŁANIE
DANYCH Z
PROTOKOŁÓW
DO SYSTEMU
INFORMATYCZNEGO
WOW**

Przesłania danych, w imieniu komisji dokonuje osoba odpowiedzialna za obsługę informatyczną komisji.

SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW WYWIESZENIE KOPII PROTOKOŁU

116

Komisja sporządza po dwie kopie każdego protokołu głosowania. Po jednym egzemplarzu kopii każdego protokołu, po zabezpieczeniu przed wpływem warunków atmosferycznych (deszcz, śnieg itp.) wywiesza w miejscu łatwo dostępnym dla zainteresowanych i widocznym po zamknięciu lokalu.

Kopie protokołów powinny być wywieszone w taki sposób, żeby możliwe było ich odczytanie także z wózka inwalidzkiego.

W przypadku braku możliwości wprowadzenia danych do sieci elektronicznego przekazywania danych **operator** informatycznej obsługi komisji **dokonyje zapisu danych ze wszystkich protokołów głosowania** w postaci plików na dwóch informatycznych nośnikach danych. Nośnik ten przekazuje w przypadku m.st. Warszawy koordynatorowi gminnemu ds. informatyki i koordynatorowi dzielnicowemu ds. informatyki.

Wywieszenie kopii protokołu głosowania winno nastąpić niezwłocznie po sporządzeniu protokołów.

WYWIESZENIE KOPII PROTOKOŁU

117

Komisja nie może opuścić lokalu wyborczego przed wywieszeniem kopii wszystkich sporządzonych przez siebie protokołów głosowania.

Jako kopie protokołów można wykorzystać wydruki dodatkowego egzemplarza projektu protokołu (w komisjach korzystających ze wspomagania informatycznego), kserokopie protokołów lub odręcznie sporządzone kopie na odpowiednich formularzach protokołu.

Kopie poświadczają za zgodność z oryginałem członkowie komisji obecni przy ich sporządzeniu, podpisując je, parafując każdą stronę i opatrując je swoją pieczęcią komisji. Podpisy członków komisji powinny być poprzedzone adnotacją o treści **„Za zgodność z oryginałem”**.

Drugi egzemplarz kopii każdego protokołu głosowania w obwodzie przewodniczący komisji lub jego zastępca przekazuje niezwłocznie wójtowi.

W przypadku sprostowań dokonywanych w protokole komisja obowiązana jest podać niezwłocznie treść sprostowanego protokołu do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie w sposób wskazany powyżej oraz przekazać sprostowany protokół wójtowi.

PRZEKAZYWANIE PROTOKOŁÓW GŁOSOWANIA TERYTORIALNYM KOMISJOM WYBORCZYM

118

Po jednym egzemplarzu każdego sporządzonego przez komisję protokołu głosowania w obwodzie wraz z załączonymi do danego protokołu ewentualnymi zarzutami wniesionymi przez mężów zaufania i/lub członków komisji oraz zajęтым wobec nich stanowiskiem komisji umieszcza się w odrębnych kopertach, zakleja się je i pieczętuje na złączeniach oraz odpowiednio opisuje.

Wybory do Rady Gminy **Zielony Las**

Okręg wyborczy nr 3 , Obwód głosowania nr 2.

Adres siedziby Obwodowej Komisji Wyborczej: **Zespół Szkół nr 1 w Zielonym Lesie, ul. Olchowa 7** , tel. Przewodniczącego komisji **821-707-345**

Uwaga:

Liczba oryginałów protokołów = liczba opisanych, opieczętowanych i zaklejonych kopert.

Wszystkie protokoły muszą się znajdować w zaklejonych kopertach. Jeśli koperty nie będą zaklejone, przewodniczący komisji ma obowiązek wezwania Policji.

PRZEKAZYWANIE PROTOKOŁÓW GŁOSOWANIA TERYTORIALNYM KOMISJOM WYBORCZYM

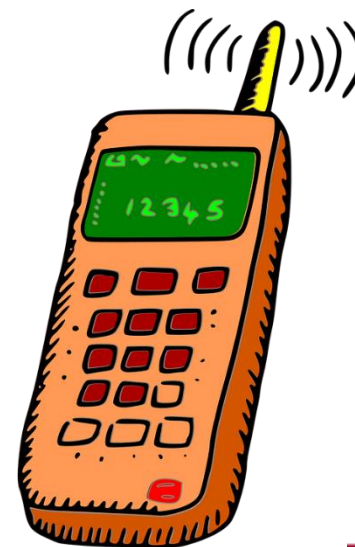

119

W osobnych kopertach komisja przekazuje właściwym terytorialnym komisjom nośnik elektroniczny z zapisanymi danymi z protokołów wraz z raportem ostrzeżeń (jeżeli został sporządzony), o ile komisja obwodowa miała obsługę informatyczną.

Przed przekazaniem protokołu głosowania terytorialnym komisjom wyborczym przewodniczący komisji ustala z członkami komisji sposób komunikowania się w razie potrzeby zwołania posiedzenia.

!!! Zaleca się, by nie wyłączać telefonów po przyjeździe do domu !!!

PRZEKAZYWANIE PROTOKOŁÓW GŁOSOWANIA TERYTORIALNYM KOMISJOM WYBORCZYM

120

Najczęstsze błędy techniczne popełniane przez komisje, które powodują konieczność ponownego sporządzenia protokołu lub też dokonania zmian w protokole:

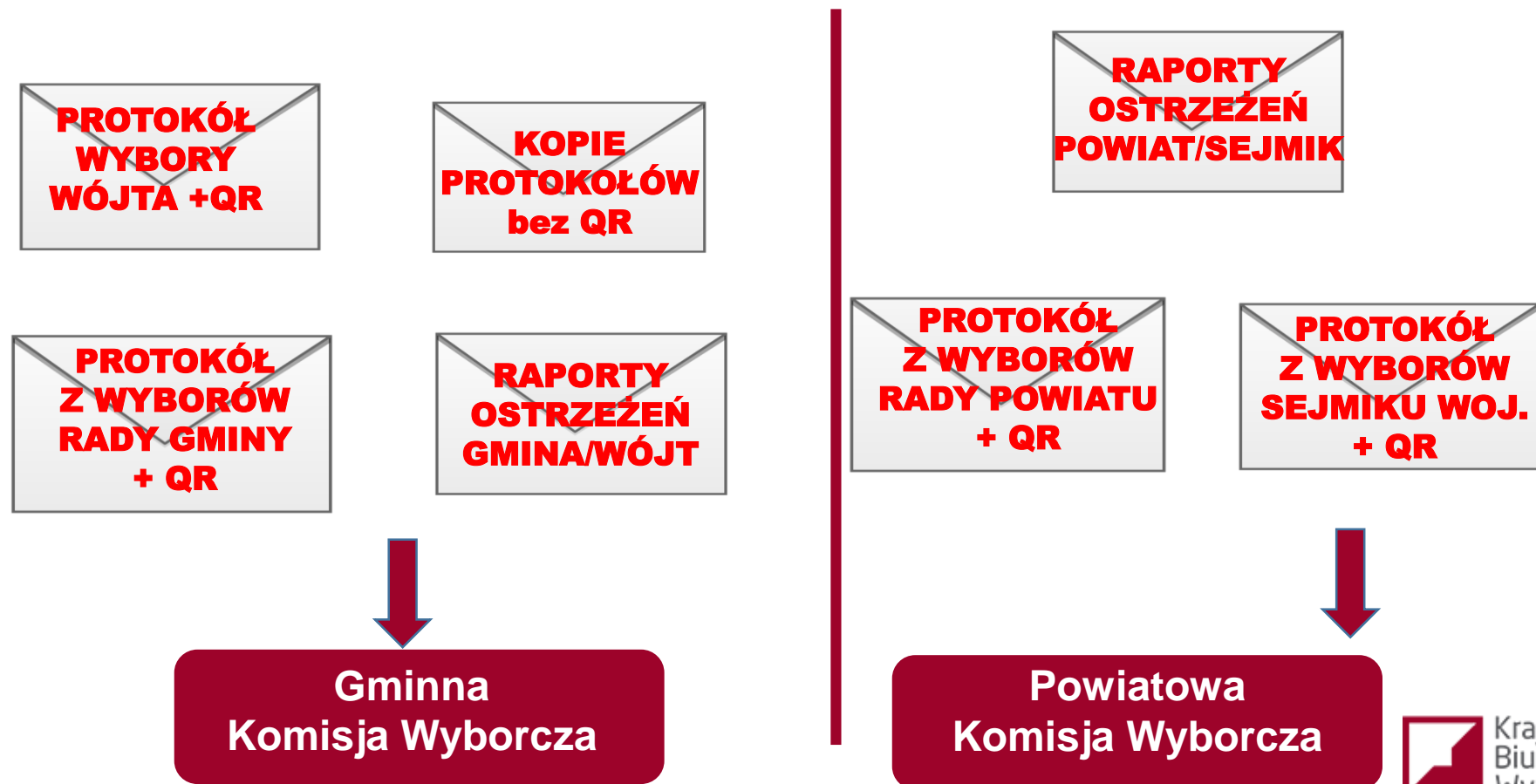
- **brak odcisniętej pieczęci na protokole,**
- **brak części podpisów członków komisji na protokole,**
- **protokół został dostarczony jako niekompletny – brak strony lub dołączono stronę (strony) z innego protokołu z innych wyborów,**
- **do koperty włożono kserokopię zamiast oryginału protokołu,**
- **pomyłka w opisie koperty, np. koperta zawierająca protokół z wyborów radnych do rady gminy została mylnie opisana, jako zawierająca protokół z wyboru radnych sejmiku wojewódzkiego. Koperta z tym protokołem została w związku z tym dostarczona do powiatowej komisji wyborczej,**
- **dostarczono pustą kopertę,**

PRZEKAZYWANIE PROTOKOŁÓW GŁOSOWANIA TERYTORIALNYM KOMISJOM WYBORCZYM

121

Kopertę z protokołem głosowania w obwodzie komisji wyborczej należy przekazać:

PRZEKAZYWANIE PROTOKOŁÓW GŁOSOWANIA TERYTORIALNYM KOMISJOM WYBORCZYM

122

Przewodniczący lub jego zastępca osobiście transportuje dokumenty do siedziby właściwej komisji wyborczej wyższego stopnia albo wydaje je w siedzibie obwodowej komisji wyborczej osobie upoważnionej w formie pisemnej do odbioru protokołów przez przewodniczącego właściwej komisji wyborczej wyższego stopnia.

Sposób przekazania protokołu ustala gminna i powiatowa komisja wyborcza.

Przekazywanie protokołów głosowania terytorialnym komisjom wyborczym

123

- **Koperty z protokołami nie mogą być otwierane na żadnym etapie ich przekazywania.**
- **W stanie nienaruszonym muszą być dostarczone do właściwej odpowiednio gminnej lub powiatowej komisji wyborczej.**
- **W czasie przewożenia i przekazywania kopert mogą być obecni mężowie zaufania i obserwatorzy międzynarodowi.**
- **Mężowie zaufania kończą wypełnianie swej funkcji wraz z przekazaniem protokołów właściwej terytorialnej komisji wyborczej.**

POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU STWIERDZENIA WADLIWOŚCI PROTOKOŁU

124

Jeżeli terytorialna komisja wyborcza stwierdzi, że protokół został sporządzony błędnie, wezwie obwodową komisję wyborczą do usunięcia błędów.

W takiej sytuacji przewodniczący komisji niezwłocznie zwołuje posiedzenie w celu usunięcia błędów. Protokół zawierający błędy stanowi dokument z głosowania.

Na pierwszej stronie protokołu należy uczynić adnotację „WADLIWY”.

Adnotację tę opatrują podpisami wszyscy członkowie komisji obecni przy tej czynności.

Adnotację opatruje się pieczęcią.

Prawidłową treść protokołu należy podać do wiadomości publicznej poprzez wywieszenie protokołu w siedzibie komisji.

PRZEKAZYWANIE DOKUMENTÓW Z WYBORÓW URZĘDNIKOWI WYBORCZEMU.

125

Po sporządzeniu protokołu głosowania i podaniu go do publicznej wiadomości komisja składa do opakowań zbiorczych osobno:

sporządzone wcześniej pakiety zawierające posegregowane:

- nieważne,
- ważne,
- niewykorzystane karty do głosowania.

Do opakowania zbiorczego przeznaczonego na karty do głosowania, nie można pakować żadnych innych dokumentów z wyborów oraz materiałów biurowych lub wyposażenia komisji.

Po dokładnym zamknięciu opakowanie zbiorcze zapieczętowuje się, przy użyciu pieczęci komisji, w sposób uniemożliwiający jego otwarcie bez naruszenia odcisku pieczęci.

W przypadku użycia worków do przygotowania opakowań zbiorczych, komisja zamyka worek oklejając go dokładnie taśmą klejącą i nakłada plombę strunową, jeżeli została przekazana komisji.

PRZEKAZYWANIE DOKUMENTÓW Z WYBORÓW URZĘDNIKOWI WYBORCZEMU.

126

Odrębnymi pakietami przekazywanymi urzędnikowi wyborczemu są:

- spis wyborców wraz z dołączonymi do niego aktami pełnomocnictwa,
- lista wyborców, którzy udzielili pełnomocnictwa do głosowania, na której komisja odnotowywała fakt głosowania przez pełnomocnika,
- pakiety zawierające koperty zwrotne (bez kart do głosowania!!!),
- wszystkie arkusze pomocnicze i niewykorzystane formularze protokołu (także błędnie wypełnione),
- wadliwie sporządzone protokoły głosowania.

Pakiety zawierające ww. dokumenty pakuje się w zbiorczą paczkę, którą opisuje się, pieczętuje i zabezpiecza przed możliwością niekontrolowanego otwarcia.

Pozostałą dokumentację komisji

- drugi egzemplarz protokołu głosowania,
- nagrania przekazane jako dokumenty z wyborów przez mężów zaufania,
- protokoły posiedzeń,
- uchwały,
- drugie egzemplarze raportu ostrzeżeń itp.

Komisja pakuje w odrębną paczkę, którą opisuje i pieczętuje.

PLOMBY WYBORCZE

127

Urzednicy wyborczy oraz czlonkowie komisji obwodowych otrzymaja do swojej dyspozycji plomby typu:

**plomba
jednorazowa -
naklejka foliowa**

plomba strunowa

Kazda z plomb jest opatrzona unikatowym numerem.

Plombowanie worka przy zastosowaniu plomby strunowej

128

- Upewnić się, że w worku umieszczono tylko pakiety zawierające karty ważne, nieważne, i niewykorzystane do głosowania.
- Ciasno „zrolować” wlot worka.
- Okleić wlot worka taśmą klejącą.

Plombowanie worka przy zastosowaniu plomby strunowej

129

- Nałożyć plombę strunową w sposób uniemożliwiający jej ściągnięcie z worka.
- Worek można bezpiecznie transportować.

W przypadku, gdy worek zostanie zabezpieczony plombą strunową, bez uprzedniego zabezpieczenia taśmą klejącą, plomba może zostać rozerwana.

Unikatowy numer plomby przewodniczący komisji wpisuje do wewnętrznego protokołu.

POSTĘPOWANIE Z NAKLEJKĄ FOLIOWĄ

130

Komisje otrzymają także plomby naklejkowe (plomby foliowe)

Biała - naklejona na plombę etykieta, przeznaczona jest na odcisnięcie pieczęci obwodowej komisji wyborczej..

Naklejka foliowa, w przypadku jej naruszenia po uprzednim naklejeniu na powierzchnię przedmiotu (obiektu) chronionego, informuje o nieuprawnionej ingerencji poprzez pojawienie się na powierzchni plomby, ukośnych napisów „OPEN VOID”.

Komisja zobowiązana jest do ewidencjonowania użycia plomb.

PRZEKAZYWANIE DOKUMENTÓW Z WYBORÓW URZĘDNIKOWI WYBORCZEMU.

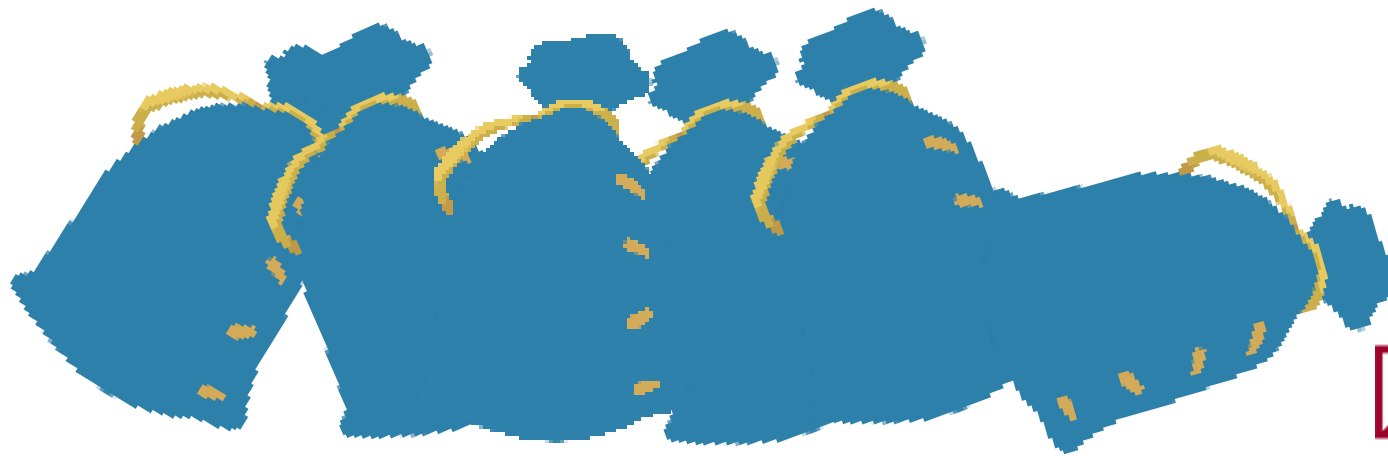
131

Przekazanie dokumentów z wyborów urzędnikowi wyborczemu jest możliwe dopiero po otrzymaniu informacji o przyjęciu protokołów głosowania przez właściwe terytorialne komisje wyborcze.

Wówczas przewodniczący komisji przekazuje w depozyt urzędnikowi wyborczemu wszystkie opakowania zbiorcze i paczki z dokumentami.

Ponadto komisja przekazuje urzędnikowi wyborczemu pieczęć komisji.

Sposób przekazania należy uzgodnić wcześniej z osobami, którym materiały te są przekazywane.

PONOWNE GŁOSOWANIE W WYBORACH WÓJTA

132

Ponowne głosowanie w wyborach wójta, burmistrza, prezydenta miasta

w dniu 21 kwietnia 2024 r.

jeżeli w pierwszym głosowaniu żaden z kandydatów nie uzyskał więcej niż połowę ważnie oddanych głosów.

- **te same** komisje obwodowe
- **takie same zadania** dotyczące przygotowania i przeprowadzenia głosowania
- **mężowie zaufania i obserwatorzy społeczni** (mogą legitymować się upoważnieniami dotyczącymi wyborów przeprowadzanych w dniu pierwszego głosowania) **wyłącznie wyznaczeni przez pełnomocników wyborczych (lub osoby przez nich upoważnione) komitetów wyborczych, które zgłosiły kandydatów uczestniczących w ponownym głosowaniu**.
- **spisy wyborców** podlegają aktualizacji
- **aktualne listy wyborców**, którzy udzielili pełnomocnictwa do głosowania

**Dziękujemy Państwu
za uwagę**

WARUNKI TECHNICZNE

LOKAL DOSTOSOWANY DO POTRZEB OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 29 lipca 2011 r. w sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 158, poz. 938 ze zm.).

Kontrola czy lokal oraz elementy jego wyposażenia spełniają warunki rozporządzenia.

134

- ✓ umiejscowienie na parterze budynku, bez barier architektonicznych (ewentualnie podjazdy);
- ✓ dostosowane i odpowiednio rozmieszczone drzwi (rozwierane lub rozsuwane, szerokość min. 0,9m, próg max 5 mm);
- ✓ kontrastujący kolor stopni schodów i posadzki;
- ✓ dogodne warunki ruchu (oznaczenie przezroczystych przegród, przeciwpoślizgowe posadzki, brak przeszkód, dodatkowe oświetlenie miejsca zapewniającego tajność głosowania);
- ✓ co najmniej jedno miejsce zapewniające tajność głosowania dostosowane do potrzeb wyborcy niepełnosprawnego;
- ✓ wysokość urny – max 1m;
- ✓ przejście min 1,5 m;
- ✓ obwieszczenia i informacje umieszczone w miejscu dostępnym z wózka inwalidzkiego, na wysokości 0,9m.

ZADANIA KOMISJI W PRZYPADKU SKREŚLENIA KANDYDATA

135

Jeżeli po wydrukowaniu kart nastąpiło:

- skreślenie kandydata
- lub (oraz) unieważnienie rejestracji listy:

Nie drukuje się nowych kart

TKW:

1. Zawiadamia obwodowe komisje wyborcze.
2. Sporządza informację o nowym, prawidłowym brzmieniu karty przez odwzorowanie właściwego arkusza tej karty ze skreślonym nazwiskiem kandydata lub unieważnioną listą kandydatów oraz o warunkach ważności głosu oddanego na takiej karcie.

OKW:

1. Umieszcza otrzymaną informację o skreśleniach i nowym brzmieniu karty w lokalu przy obwieszczeniu o zarejestrowanych listach kandydatów
2. Informuje o tym ustnie wyborców przy wydawaniu karty do głosowania.

OBWIESZCZENIE GMINNEJ KOMISJI WYBORCZEJ z dnia 18 października

w sprawie skreślenia kandydata na radnego

Obieg wyborczy nr 1 KARTA DO GŁOSOWANIA
w wyborach do Rady Gminy Iłkowie w dniu 21 października 2022 r.

LISTA KANDYDATÓWA RADNICHI

01	☐ ZECIA Jar	skreślenie przez KWZ WLBO	skreślenie 10
02	☐ SZAR A Lora	skreślenie przez KWZ PRZYKULCZAK W	skreślenie 16
03	☐ LISZE Marcin	skreślenie przez KWZ POLA LORNO	skreślenie 16
04	☐ BETHK-ANNA-BEATA	skreślenie przez KWZ B A T O	skreślenie 17
05	☐ GAWLIK Michał	skreślenie przez KWZ ZAKOZA	skreślenie 18
06	☐ RYBA Wiktoria	skreślenie przez KWZ GORZA	skreślenie 22
07	☐ JAKUBOWICZ	skreślenie przez KWZ HA	skreślenie 23

- Informacja
1. Znajdź kandydata, na którego chcesz zgłosować.
  2. Podkreśl "X" w kolumnie kandydata (nie w kolumnie listy).
  3. Znajdź kandydata, na którego chcesz zgłosować.
  4. Znak "X" to to nazwisko, którego nie możesz skreślić.

Niedopuszczalne jest dokonywanie przez komisję jakichkolwiek skreśleń i adnotacji na kartach do głosowania.

GŁOSOWANIE W OBWODACH ODRĘBNYCH

136

W obwodach odrębnych komisje sprawdzają także, **czy w części A spisu wyborców** w rubryce „Uwagi” odpowiadającej nazwisku danego wyborcy nie jest umieszczona informacja **o ograniczeniach w wydawaniu kart do głosowania**.

Jeżeli przy nazwisku wyborcy znajduje się taka adnotacja, wydaje się mu karty zgodnie z jej treścią, tj. **tylko karty w wyborach do rady powiatu i do sejmiku województwa lub tylko kartę w wyborach do sejmiku województwa**.

Ponadto **na obszarze m.st. Warszawy** w obwodach odrębnych **karty do głosowania w wyborach do właściwej rady dzielnicy otrzymują wyłącznie wyborcy (ujęci w części A i części B spisu wyborców) stale zamieszkali na terenie dzielnicy, w której znajduje się obwód**.

GŁOSOWANIE W OBWODACH ODRĘBNYCH (szczególne zadania komisji)

137

Obwody głosowania w zakładach leczniczych
i domach pomocy społecznej

Urna pomocnicza

- ✓ uzgodnienie z gminną komisją wyborczą w sprawie użycia urny pomocniczej;
- ✓ informacja najpóźniej w przeddzień głosowania o możliwości takiego głosowania;
- ✓ roboczy wykaz nazwisk;
- ✓ uchwała o przerwie w głosowaniu wywieszona przed rozpoczęciem głosowania, widoczna również z wózka inwalidzkiego;
- ✓ pokwitowanie kart do głosowania;
- ✓ protokół rozliczenia kart do głosowania;
- ✓ protokół sprawdzenia czy pieczęcie urny zasadniczej na wlocie zabezpieczonym na czas przerwy nie zostały naruszone

Urna pomocnicza służy do głosowania poza lokalem tylko przez te osoby, które są wpisane do spisu w danym obwodzie głosowania i wyrażą wolę takiego głosowania.

GŁOSOWANIE W OBWODACH ODRĘBNYCH (procedura)

138

- Głosowanie w zakładach leczniczych i domach pomocy społecznej może być rozpoczęte później niż o godz. 7.00 (uzgodnienie z gminną komisją wyborczą);
- głosowanie poza lokalem komisji może prowadzić co najmniej 2/3 tj. 4 członków ustawowego składu komisji przez nią wyznaczonych, zgłoszonych przez różne komitety; członkom komisji mogą towarzyszyć mężowie zaufania oraz obserwatorzy społeczni i obserwatorzy międzynarodowi;
- podczas głosowania należy dbać o to, aby zachowana była tajność głosowania;
- komisja zarządza przerwę w głosowaniu w związku z głosowaniem poza lokalem komisji (urna pomocnicza) ale nie przedłuża czasu głosowania.

Niezarządzenie stosowania urny pomocniczej jest dopuszczalne jedynie w wyjątkowych, uzasadnionych przypadkach, po uzgodnieniu z komisarzem wyborczym.

GŁOSOWANIE W OBWODACH ODRĘBNYCH (szczególne zadania komisji)

139

Jedynie w obwodach głosowania utworzonych w zakładach leczniczych i domach pomocy społecznej dopuszczalne jest głosowanie przy zastosowaniu urny pomocniczej.

Komisja powołana dla takiego obwodu, po uzgodnieniu z gminną komisją wyborczą, **może** zarządzić stosowanie w głosowaniu (oprócz urny zasadniczej).

Urna pomocnicza służy do głosowania poza lokalem tylko przez tych wyborców, którzy są wpisani do spisu wyborców w danym obwodzie głosowania i wyrażą wolę takiego głosowania.

Komisja ogłasza w zakładzie leczniczym lub domu pomocy społecznej przed dniem głosowania informację o możliwości głosowania w pomieszczeniach, w których przebywają pacjenci obłożnie chorzy i pensjonariusze mający trudności w poruszaniu się;

GŁOSOWANIE W OBWODACH ODRĘBNYCH

(szczególne zadania komisji)

140

Komisja zbiera informacje, którzy wyborcy chcą głosować w pomieszczeniu, w którym przebywają, a następnie sporządza wykaz nazwisk i imion tych osób, ze wskazaniem numerów pomieszczeń, do których członkowie komisji powinni przynieść urnę;

Komisja ustala orientacyjną liczbę kart do głosowania każdego rodzaju, z pewną nadwyżką w stosunku do wcześniejszych zgłoszeń (na wypadek zgłoszeń dodatkowych dokonanych w trakcie głosowania), i przygotowuje pokwitowanie przyjęcia tych kart przez członków komisji, którzy przeprowadzą głosowanie poza lokalem wyborczym;

GŁOSOWANIE W OBWODACH ODRĘBNYCH (szczególne zadania komisji)

141

Komisja, w drodze uchwały, określa czas (godziny) głosowania poza lokalem wyborczym i przerwę w głosowaniu, w tym czasie, w lokalu przy wykorzystaniu urny zasadniczej. Zaleca się, aby przerwę w głosowaniu zarządzić w czasie, gdy większość wyborców umieszczonych w spisie oddała głosy w lokalu wyborczym.

Przerwa w głosowaniu, o której mowa, nie stanowi podstawy do przedłużenia czasu głosowania. Uchwałę komisji o przerwie w głosowaniu należy wywiesić na drzwiach lokalu wyborczego przed rozpoczęciem głosowania przy użyciu urny pomocniczej.

Uchwała powinna być wywieszona w taki sposób, żeby możliwe było jej odczytanie także z wózka inwalidzkiego

GŁOSOWANIE W OBWODACH ODRĘBNYCH

(szczególne zadania komisji)

142

Przed przystąpieniem do głosowania poza lokalem wyborczym komisja pieczętuje wlot urny zasadniczej, zaklejając go paskiem papieru opatrzonym pieczęcią komisji i podpisami jej członków. Jeżeli komisja otrzymała jednorazowe plomby (nalepki foliowe) opatrzone unikatowym numerem, należy zabezpieczyć urnę przed niekontrolowanym otwarciem za ich pomocą. W takim przypadku każdorazowo numer plomby (plomb), niezwłocznie po ich założeniu, powinien być wpisany przez przewodniczącego obwodowej komisji wyborczej lub jego zastępcę do wewnętrznego protokołu, a członkom komisji, którzy będą prowadzili głosowanie przy wykorzystaniu urny pomocniczej, wydaje protokolarnie spis wyborców (część A i część B, o ile została sporządzona), odpowiednią liczbę kart do głosowania oraz wykaz pacjentów zakładu leczniczego lub pensjonariuszy domu pomocy społecznej, którzy wyrazili wolę głosowania w pomieszczeniu, w którym przebywają. **Następnie komisja sprawdza, czy urna pomocnicza jest pusta, i pieczętuje ją.**

Komisja jest obowiązana dotrzeć z urną do każdego wyborcy, który wyraził wolę skorzystania z tej formy udziału w głosowaniu, a także umożliwić głosowanie innym wyborcom.

GŁOSOWANIE W OBWODACH ODRĘBNYCH (szczególne zadania komisji)

143

Głosowanie poza lokalem wyborczym może prowadzić co najmniej 2/3 ustawowego składu komisji przez nią wyznaczonych, o ile to możliwe zgłoszonych przez różne **komitety wyborcze**; członkom komisji mogą towarzyszyć mężowie zaufania oraz obserwatorzy społeczni i obserwatorzy międzynarodowi;

wyborca po otrzymaniu kart do głosowania kwituje ich odbiór podpisem w spisie, a członek komisji w rubryce spisu „Uwagi” umieszcza litery „UP” (jako skrót od nazwy „urna pomocnicza”), w celu późniejszego rozliczenia kart do głosowania; **podczas głosowania należy dbać o to, aby zachowana była tajność głosowania.**

Przy wydawaniu kart do głosowania należy zwracać uwagę na adnotacje „Tylko wybory do rady powiatu i sejmiku województwa” lub „Tylko wybory do sejmiku województwa”, a w m.st. Warszawie należy także pamiętać o

GŁOSOWANIE W OBWODACH ODRĘBNYCH

(szczególne zadania komisji)

144

Po zakończeniu głosowania poza lokalem komisji członkowie komisji rozliczają się protokolarnie z otrzymanych wcześniej kart do głosowania (uwzględniając ich liczbę wymienioną w pokwitowaniu oraz liczbę znaków „UP” w spisie), zwracają niewykorzystane karty do głosowania i pieczętują wlot urny pomocniczej; zapieczętowaną urnę oddaje się pod dozór przewodniczącemu komisji, z tym że urnę należy postawić obok urny zasadniczej.

Komisja sprawdza następnie, czy pieczęci urny zasadniczej: na wlocie i na urnie, nie zostały naruszone, sporządza protokół potwierdzający dokonanie sprawdzenia i wznawia głosowanie w lokalu komisji.